

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 1 -

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΣΙΩΛΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 51774/17)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

19 Νοεμβρίου 2024

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη υπό τις συνθήκες που προβλέπονται στο Άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Ενδέχεται να υπόκειται σε συντακτική αναθεώρηση.

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

MARIA KARAGEORGOU

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Στην υπόθεση Τσιώλης κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Τρίτο Τμήμα), που συνεδρίασε ως Τμήμα αποτελούμενο από τους:

Pere Pastor Vilanova, Πρόεδρος,

Jolien Schukking,

Darian Pavli,

Peeter Roosma,

Ιωάννης Κτιστάκης,

Andreas Zlind,

Oddny Mjoll Arnardóttir, δικαστές,

και Milan Blasko, γραμματέας του τμήματος,

Έχοντας υπόψη:

την προσφυγή (αριθ. 1774117) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας που κατέθεσε ενώπιον του Δικαστηρίου δυνάμει του Άρθρου 34 της Σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών («η Σύμβαση») ο Έλληνας υπήκοος κος Ιωάννης Τσιώλης («ο προσφεύγων»), την 14η Ιουλίου 2017,

την απόφαση να κοινοποιηθεί στην Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») η προσφυγή που αφορά το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης και το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1 της Σύμβασης,

τις παρατηρήσεις των μερών,

Αφού συσκέφθηκε κεκλεισμένων των θυρών στις 15 Οκτωβρίου 2024,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη κατά την ημερομηνία αυτή:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η προσφυγή αφορά την απόρριψη από το Συμβούλιο της Επικρατείας, λόγω μη τήρησης των προϋποθέσεων παραδεκτού, της αναίρεσης του προσφεύγοντος σχετικά με αξίωση αποζημίωσης για στέρηση της περιουσίας του.

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

MARIA KARAGEORGOU

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1938 και ζούσε στα Ιωάννινα. Εκπροσωπήθηκε από τον κ. Ι. Κάντζιο, δικηγόρο που ασκεί το επάγγελμα στα Ιωάννινα. Ο προσφεύγων απεβίωσε στις 8 Ιουνίου 2019 μετά την κατάθεση της παρούσας προσφυγής στο Δικαστήριο. Η κόρη και κληρονόμος του, η κ. Λαμπρινή Τσιώλη, ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι επιθυμεί να συνεχίσει τη διαδικασία.

3. Η Ελληνική Κυβέρνηση εκπροσωπήθηκε από την εκπρόσωπό της, κ. Σ. Τρεκλή, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

4. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Ι. Η ΑΙΤΗΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΟΣ

5. Με την υπ' αριθ. 255/1981 απόφαση του Νομάρχη Άρτας χορηγήθηκε στον προσφεύγοντα επίσημη άδεια για την ίδρυση ιχθυοτροφείου σε έκταση 44.087 τετραγωνικών μέτρων ιδιοκτησίας του, που βρίσκεται στον Αμβρακικό Κόλπο. Μεταγενέστερη αίτηση που υπέβαλε ο προσφεύγων για την άδεια επέκτασης της ιχθυοκαλλιέργειας στα υπόλοιπα 26.771 τετραγωνικά μέτρα του ακινήτου απορρίφθηκε με το υπ' αριθ. 10725/1992 έγγραφο του Υπουργείου Περιβάλλοντος που εκδόθηκε στις 29 Μαΐου 1992. Το έγγραφο αυτό ανέφερε ότι το ιχθυοτροφείο βρισκόταν στην ειδική ζώνη προστασίας υγροτόπων («Ζώνη Α») του Αμβρακικού Κόλπου και ότι το ιχθυοτροφείο του εξαιρούνταν από τις δραστηριότητες που επιτρέπονταν στη ζώνη αυτή.

6. Την 1η Νοεμβρίου 2004 ο προσφεύγων άσκησε αγωγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, (i) δηλώνοντας ότι λόγω των προαναφερθεισών εξελίξεων, όλες οι οικοδομικές εργασίες και οι δραστηριότητές του σχετικά με την ιχθυοκαλλιέργεια είχαν παύσει, και (ii) ζητώντας αποζημίωση από το Ελληνικό Δημόσιο βάσει του Άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα

MARIA KARAΓEΩPΓOY

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

MARIA KARAGEORGOU

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

(«ΕισΝΑΚ») ύψους 923.562,05 ευρώ (EUR) συνολικά για την υλική και ηθική βλάβη που φέρεται να υπέστη λόγω της παράλειψης των αρμόδιων οργάνων του Δημοσίου να εκδώσουν προεδρικό διάταγμα, όπως προβλέπεται στο Άρθρο 22 § 4 του Ν. 1650/1986. Το εν λόγω διάταγμα θα έπρεπε να καθορίζει τους όρους και τη διαδικασία για επιδίκαση αποζημίωσης στους ιδιοκτήτες ακινήτων στα οποία είχαν επιβληθεί περιορισμοί για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, οι οποίοι ήταν υπερβολικά επαχθείς και εμπόδιζαν την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας. Το ζητούμενο ποσό υπολογίστηκε με βάση την αξία της περιουσίας του (όπως την υπολόγισε ο προσφεύγων) και την υποτιθέμενη απώλεια εισοδήματος μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1999 και 31ης Οκτωβρίου 2004.

7. Επικουρικώς, ο προσφεύγων ζήτησε με την αγωγή του (*επικουρική βάση της αγωγής*) το ποσό των 474.092,05 ευρώ ως αποζημίωση για τον περιορισμό του δικαιώματος ιδιοκτησίας του βάσει του Άρθρου 22 § 1 του Ν. 1650/1986.

8. Με την υπ' αριθ. 6211/2006 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών απορρίφθηκε ως αβάσιμη η αγωγή του προσφεύγοντος που αφορούσε τη μη έκδοση προεδρικού διατάγματος από το Δημόσιο. Επιπλέον, κήρυξε απαράδεκτη την επικουρική αγωγή του για αποζημίωση βάσει του Άρθρου 22 § 1 του Ν. 1650/1986, με την αιτιολογία ότι ο προσφεύγων δεν επεδίωξε πρώτα να ζητήσει αποζημίωση από την αρμόδια διοικητική αρχή.

9. Ο προσφεύγων άσκησε έφεση κατά της απόρριψης της επικουρικής βάσης της αγωγής του (Άρθρο 22 § 1 του Ν. 1650/1986). Το Εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση με την υπ' αριθ. 3882/2007 απόφασή του, η οποία επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση.

10. Στη συνέχεια, το Συμβούλιο της Επικρατείας, με την υπ' αριθ. 4283/2013 απόφασή του, έκανε δεκτή την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε ο προσφεύγων και ακύρωσε την απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Έκρινε ότι οι ιδιοκτήτες ακινήτων στα οποία είχαν επιβληθεί περιορισμοί, είχαν το δικαίωμα να ασκήσουν ευθεία αγωγή κατά του Δημοσίου δυνάμει του Άρθρου 22 § 1 του Ν. 1650/1986, ζητώντας αποζημίωση λόγω ουσιώδους στέρησης της χρήσης ιδιοκτησίας κατά τον

προορισμό της, χωρίς να απαιτείται προηγουμένως να έχει υποβληθεί αίτηση αποζημίωσης στις διοικητικές αρχές. Η παράλειψη του κράτους να εκδώσει το προαναφερθέν προεδρικό διάταγμα (βλ. σκέψη 6 ανωτέρω) είχε ως αποτέλεσμα την παράκαμψη της υποχρέωσής του να αποζημιώσει τους ιδιοκτήτες των ακινήτων στα οποία είχαν επιβληθεί περιορισμοί. Αυτό ήταν αντίθετο προς την αρχή της ισότητας όσον αφορά τα δημόσια βάρη, την αρχή της αναλογικότητας και το δικαίωμα ιδιοκτησίας σύμφωνα με τη Σύμβαση και το Σύνταγμα. Το Συμβούλιο της Επικρατείας παρέπεμψε την υπόθεση στο Εφετείο Αθηνών για νέα κρίση.

11. Με την υπ' αριθ. 6432/2014 απόφασή του, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση του προσφεύγοντος, κρίνοντας ότι η αξίωσή του για αποζημίωση βάσει του Άρθρου 22 § 1 του Ν. 1650/1986 είχε παραγραφεί. Έκρινε ότι, κατά την έννοια του Άρθρου 22 § 1 του Ν. 1650/1986, το δικαίωμα του ιδιοκτήτη ακινήτου στο οποίο επιβλήθηκαν περιορισμοί λόγω της θέσης του στη ζώνη Α να ζητήσει αποζημίωση γεννάται «ελλείψει ειδικής διατάξεως, μετά την παρέλευση εύλογου χρόνου από την επιβολή του εν λόγω περιοριστικού μέτρου (βλ. αποφάσεις 2165/2013, 80/2013, 2707/2009, 323/2009, 325-6/2009, 3000/2005 (επταμελές), 3146/1986 (ολομέλεια) του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου, ΕΔΔΑ 28.11.2011 Φιζ κατά Ελλάδας (Φιζ κατά Ελλάδας, αριθ. 1001/09, 12 Ιουλίου 2011)).

12. Το δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι το Άρθρο 90 § 1 του Ν. 2362/1995 προβλέπει πενταετή παραγραφή των αξιώσεων κατά του Δημοσίου. Το Άρθρο 91 του ίδιου Νόμου προέβλεπε ότι η εν λόγω παραγραφή άρχιζε στο τέλος του οικονομικού έτους εντός του οποίου γεννήθηκε η εν λόγω απαίτηση και μπορούσε να επιδιωχθεί δικαστικά. Το δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι, δεδομένου ότι η αίτηση του προσφεύγοντος για την άδεια επέκτασης της ιχθυοκαλλιέργειας είχε απορριφθεί το 1992 (βλ. σκέψη 5 ανωτέρω), το δικαίωμά του να ζητήσει αποζημίωση είχε γεννηθεί και είχε καταστεί δυνατό να επιδιωχθεί δικαστικά μετά την παρέλευση «εύλογου χρόνου» πέντε ετών από την απόρριψη αυτή. Το δικαστήριο ανέφερε ότι η αξίωση του προσφεύγοντος είχε γεννηθεί στα τέλη του 1997- πρόσθεσε ότι, λόγω της πενταετούς

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 6 -

παραγραφής που είχε αρχίσει τότε, η αξίωσή του είχε ήδη παραγραφεί όταν άσκησε την αγωγή του το 2004.

II. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

13. Με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2011, το Άρθρο 12 § 1 του Ν. 3900/2010 τροποποίησε το Άρθρο 53 § 3 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989 και εισήγαγε μια νέα νομοθετική διάταξη που διέπει το παραδεκτό των αναιρέσεων (για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. σκέψη 35 κατωτέρω- βλ. επίσης *Aigaion Oil κατά Ελλάδας* (απόφαση), αριθ. 3714/16, § 15, 2 Οκτωβρίου 2018, και *Παπαϊωάννου κατά Ελλάδας*, αριθ. 18880/15, §§ 14-25, 2 Ιουνίου 2016).

14. Με αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε στις 29 Ιουνίου 2015 ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο προσφεύγων, εκπροσωπούμενος από δικηγόρο, ζήτησε την ακύρωση της αποφάσεως αριθ. 6432/2014.

A. Η αναίρεση του προσφεύγοντος

1. Λόγοι αναιρέσεως του προσφεύγοντος

(α) Πρώτος λόγος

15. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η απόφαση του Εφετείου Αθηνών - η οποία έκρινε ότι η αγωγή του είχε παραγραφεί λόγω της παρέλευσης της σχετικής πενταετούς προθεσμίας παραγραφής, η οποία είχε αρχίσει μετά την παρέλευση του «εύλογου χρόνου» των πέντε ετών από την απόρριψη της αίτησής του για χορήγηση άδειας επέκτασης της ιχθυοκαλλιέργειας - δεν είχε επαρκή αιτιολογία και βασίστηκε σε εσφαλμένη ερμηνεία του σχετικού νόμου. Υποστήριξε ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο θεώρησε εσφαλμένα ότι η αξίωσή του στηρίζεται στην αδικοπρακτική ευθύνη του Δημοσίου και όχι σε αξίωση που απορρέει άμεσα από συγκεκριμένη νομική διάταξη. Επιπλέον, σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, η περίοδος των πέντε ετών

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 7 -

αποτελούσε «εύλογη περίοδο χρόνο» μόνο όσον αφορά την ανάκληση διοικητικών αποφάσεων - η οποία δεν ίσχυε στην περίπτωση του. Δεν θα μπορούσε να αποκλειστεί ότι, όσον αφορά την περίπτωση του, «εύλογος χρόνος» σήμαινε - υπό το πρίσμα της σχετικής νομολογίας του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου - χρονικό διάστημα άνω των πέντε ετών. Λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχή παράλειψη των αρχών να εκδώσουν το προεδρικό διάταγμα που προβλέπεται στο Άρθρο 22 § 4 του Ν. 1650/1986, προκειμένου να αποζημιωθεί η ζημία που προκλήθηκε από τη συνεχή παρεμπόδιση της προβλεπόμενης χρήσης της ιδιοκτησίας του, ως «εύλογο χρόνο» θα πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι τουλάχιστον επτά έτη από την εμφάνιση του εν λόγω επαχθούς μέτρου. Αυτό θα σήμαινε ότι η εύλογη περίοδος είχε πράγματι αρχίσει το 1992 και διήρκεσε μέχρι το 1999, στο τέλος του οποίου άρχισε η πενταετής προθεσμία παραγραφής. Επομένως, η προθεσμία παραγραφής έληγε στις 31 Δεκεμβρίου 2004 και, ως εκ τούτου, η προσφυγή δεν είχε ακόμη παραγραφεί στις 10 Νοεμβρίου 2004, όταν ο προσφεύγων την κατέθεσε. Συνεπώς, η επίδικη απόφαση ερμήνευσε εσφαλμένα τα Άρθρα 90 και 91 του Ν. 2362/1995, το Άρθρο 22 § 1 και 4 του Ν. 1650/1986 και το Άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος.

(β) Δεύτερος λόγος

16. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι, δεδομένου ότι ο νόμος δεν προέβλεπε σαφή, προκαθορισμένη προθεσμία παραγραφής βάσει αντικειμενικών κριτηρίων όσον αφορά την άμεση αξίωση που βασίζεται στο Άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος και στο Άρθρο 22 §§ 1 και 4 του Ν. 1650/1986, η προθεσμία παραγραφής ήταν είκοσι έτη, σύμφωνα με τον γενικό κανόνα του Άρθρου 249 του Αστικού Κώδικα. Συνεπώς, η επίδικη απόφαση ερμήνευσε εσφαλμένα τις σχετικές διατάξεις.

(γ) Τρίτος λόγος

17. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι το Εφετείο είχε διαπιστώσει με την απόφαση 6432/2014 ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 22 του Ν. 1650/1986, το δικαίωμα του ιδιοκτήτη

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 8 -

ακινήτου στο οποίο είχαν επιβληθεί περιορισμοί να ζητήσει αποζημίωση γεννιέται «ελλείπει ειδικής διάταξης, μετά την παρέλευση «εύλογου χρόνου» από το εν λόγω περιοριστικό μέτρο» (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω) και ότι η σχετική προθεσμία παραγραφής άρχισε μετά την παρέλευση του χρονικού αυτού διαστήματος. Υποστήριξε περαιτέρω ότι το εθνικό δίκαιο δεν ήταν επαρκώς προβλέψιμο και ακριβές όσον αφορά την αφετηρία της παραγραφής για το είδος της αξίωσης που προβλέπεται στο Άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος και στο Άρθρο 22 §§ 1 και 4 του Ν. 1650/1986. Κανένας ενδιαφερόμενος δεν μπορούσε να γνωρίζει εκ των προτέρων (βάσει αντικειμενικών και προκαθορισμένων κριτηρίων) το ακριβές σημείο έναρξης της εν λόγω προθεσμίας παραγραφής: δεν υπήρχε ειδική νομική διάταξη που να ρυθμίζει το σημείο αυτό, και, για να καλυφθεί αυτό το κενό, θεωρήθηκε ότι η προθεσμία αυτή άρχισε μετά την παρέλευση «εύλογου χρόνου» - μια αφηρημένη έννοια που δεν ήταν επαρκώς προβλέψιμη. Το δικαστήριο θεώρησε ότι η «εύλογη περίοδος» είναι πέντε έτη- ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η διάρκεια της περιόδου αυτής δεν μπορούσε να είναι γνωστή εκ των προτέρων και δεν βασιζόταν σε αντικειμενικά κριτήρια, αλλά μάλλον εξαρτάτο από την ευρεία διακριτική ευχέρεια που διαθέτουν τα δικαστήρια εν προκειμένω.

18. Ο προσφεύγων ανέφερε επίσης ότι, σύμφωνα με τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τα σημεία εκκίνησης των προθεσμιών παραγραφής πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένα και να συνδέονται με συγκεκριμένα, αντικειμενικά και προκαθορισμένα γεγονότα που είναι γνωστά εκ των προτέρων. Όταν ο καθορισμός της ημερομηνίας από την οποία ένας διάδικος μπορούσε να διεκδικήσει τα χρέη του εξαρτιόταν από τυχαία και απρόβλεπτα γεγονότα εκτός της σφαίρας επιρροής του, οι επιταγές του κράτους δικαίου ήταν δύσκολο να ικανοποιηθούν. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι δεν υπάρχει παγιωμένη νομολογία επαρκώς προσιτή σε έναν διάδικο, όπως θα αναφερόταν στο σχετικό τμήμα για το παραδεκτό (της αναιρέσεως του εν λόγω διαδίκου) όσον αφορά τον προσδιορισμό της διάρκειας αυτής της «εύλογης περιόδου» (η οποία θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερη

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 9 -

από πέντε έτη). Σε σχέση με μία ενιαία αξίωση, ένα δικαστήριο θα μπορούσε να αποφανθεί ότι η περίοδος αυτή είναι μεγαλύτερη των πέντε ετών και ένα άλλο δικαστήριο θα μπορούσε να αποφανθεί ότι είναι ακριβώς πέντε έτη. Επομένως, διαφορετικοί διάδικοι βρέθηκαν σε διαφορετική κατάσταση όσον αφορά το σημείο έναρξης της προθεσμίας παραγραφής, ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο τα διάφορα δικαστήρια άσκησαν τη διακριτική τους ευχέρεια. Κατά συνέπεια, η διαπίστωση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου - δηλαδή ότι (i) η παραγραφή είχε αρχίσει μετά την πάροδο ενός «εύλογου χρόνου» (το οποίο είχε αυθαίρετα και χωρίς ορθή αιτιολογία οριστεί από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ότι ανερχόταν σε πέντε έτη) μετά την επιβολή του περιοριστικού μέτρου, και (ii) η ερμηνεία των διατάξεων περί παραγραφής (Άρθρα 90 και 91 του Ν. 2362/1995) από το δικαστήριο αυτό - ήταν αντίθετη προς το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης και θα πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί άκυρη.

2. Τα επιχειρήματα υπέρ του παραδεκτού κάθε λόγου αναιρέσεως του προσφεύγοντος

(α) Παραδεκτό του πρώτου λόγου αναιρέσεως του προσφεύγοντος

19. Σε ξεχωριστό τμήμα της αναιρέσεώς του με τίτλο «Παραδεκτό της αναίρεσης (Άρθρο 53 § 3 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989, όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 12 § 1 του Ν. 3900/2010)», ο προσφεύγων υποστήριξε, προς στήριξη του παραδεκτού του πρώτου λόγου της αναιρέσεώς του, ότι (i) η διαπίστωση του Εφετείου ότι η παραγραφή είχε αρχίσει μετά την πάροδο της «εύλογης προθεσμίας» των πέντε ετών από την έκδοση του εγγράφου απόρριψης του Υπουργείου ήταν αντίθετη προς την απόφαση 749/2011 του Ανώτατου Διοικητικού Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ) - (ii) η διαπίστωση του Εφετείου ότι η πενταετία πρέπει να αποτελεί την «εύλογη προθεσμία» σύμφωνα με το Άρθρο 1 του Ν. 261/1968 ήταν αντίθετη προς τις αποφάσεις του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου υπ' αριθμ. 832/1983, 3550/1988, 1283/1993, 384/2012, 2616/2002, 2695/2012, 1211/2011, 2919/2007 και 2251/2002 και - ιδιαιτέρως - 2566/2002 που είχε δεχθεί ότι η παρέλευση επτά ετών αποτελούσε

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

«εύλογο» χρόνο, και iii) διαφορετικά, σε κάθε άλλη περίπτωση, δεν υπήρχε νομολογία του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου σχετικά με τα νομικά αυτά ζητήματα.

(β) Παραδεκτό του δεύτερου λόγου αναιρέσεως του προσφεύγοντος

20. Επιπλέον, προς στήριξη του παραδεκτού του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι: «Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, θα πρέπει να ισχύουν όσα αναφέρθηκαν αμέσως ανωτέρω».

(γ) Το παραδεκτό του τρίτου λόγου αναιρέσεως του προσφεύγοντος

21. Όσον αφορά τον τρίτο λόγο αναιρέσεώς του, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η υπ' αριθ. 6432/2014 απόφαση του Εφετείου ήταν «αντίθετη προς την *Forminster Enterprises Limited κατά Τσεχίας* (αριθ. 38238/04, § 65, 9 Οκτωβρίου 2008), *Κοκκίνης κατά Ελλάδας* (αριθ. 45769/06, §§ 34-35, 6 Νοεμβρίου 2008) και *Ρεβελιώτης κατά Ελλάδας* (αριθ. 48775/06, 4 Δεκεμβρίου 2008)».

3. Άλλα επιχειρήματα που αφορούν γενικά τις προϋποθέσεις του παραδεκτού της αναίρεσης και την πρόσβαση σε δικαστήριο

22. Τέλος, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι είναι υπερβολικά τυπολατρική και άσκοπη η απαίτηση (για τους σκοπούς του παραδεκτού) να υποστηρίζεται -στην αναίρεση- ότι η απόφαση ενός δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ήταν αντίθετη προς τη νομολογία ή ότι δεν υπήρχε σχετική νομολογία. Τα επιχειρήματά του ήταν τα εξής:

α) η νομολογία δεν αποτελούσε πραγματικά περιστατικά τα οποία έπρεπε να παραθέσει και να αποδείξει ο διάδικος, αλλά αφορούσε την ερμηνεία των σχετικών νομικών κανόνων - τους οποίους ο δικαστής ήδη γνώριζε (*jura novit curia*). Υπήρχε το αμάχητο τεκμήριο ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας γνώριζε τη νομολογία του και ότι η παράθεση της σχετικής νομολογίας από έναν διάδικο στην αναίρεση του δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί ότι είναι προς το δημόσιο συμφέρον - ιδίως δεδομένου ότι η παράλειψη αυτή καθιστούσε το ένδικο μέσο απαράδεκτο.

β) η βάση δεδομένων νομολογίας των διοικητικών δικαστηρίων ήταν προσβάσιμη μόνο στους δικαστές και όχι στους πολίτες και τους δικηγόρους. Άλλες διαθέσιμες βάσεις δεδομένων περιείχαν μόνο μια επιλογή ενός μέρους της νομολογίας. Ήταν επομένως μια υποχρέωση να αναλάβει ένα αδύνατο έργο.

γ) σε αντίθεση με τη νομοθεσία, η νομολογία δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης ή σε οποιοδήποτε άλλο ισοδύναμο μέσο, το οποίο θα εξασφάλιζε την πλήρη δημοσιοποίησή της.

δ) η επίμαχη υποχρέωση συνιστούσε μια τυπική διαδικασία που ήταν άσκοπη και αδύνατη να τηρηθεί, και κατά συνέπεια παραβίαζε προδήλως τις αρχές της δημοσιότητας και της αναλογικότητας.

ε) η υποχρέωση είχε οδηγήσει σε ακατάλληλα αποτελέσματα - συγκεκριμένα: i) είχε εμποδίσει τους διαδίκους να επικαλεστούν νομολογία την οποία προηγουμένως (δηλαδή κατά τον χρόνο άσκησης της αναιρέσεως) δεν γνώριζαν ή η οποία είχε διαπιστωθεί μεταγενέστερα, ii) είχε οδηγήσει το Συμβούλιο της Επικρατείας να κηρύξει απαράδεκτο ένα ένδικο μέσο που είχε κατοχυρωθεί στο Σύνταγμα με την αιτιολογία ότι ο διάδικος δεν είχε επικαλεστεί νομολογία την οποία γνώριζε το δικαστήριο, και iii) σε περίπτωση που ένας διάδικος ισχυριζόταν ότι δεν υπήρχε σχετική νομολογία ως προς το επίμαχο νομικό ζήτημα και το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωνε ότι - αντιθέτως - υπήρχε πράγματι νομολογία σύμφωνα με την οποία το επίμαχο νομικό ζήτημα είχε επιλυθεί κατά τρόπο αντίθετο από εκείνον με τον οποίο είχε επιλυθεί το νομικό ζήτημα στην υπόθεση του διαδίκου, θα κήρυττε απαράδεκτη την εν λόγω αναίρεση αντί να την δεχθεί. Στην περίπτωση που ο διάδικος ισχυρίζεται ότι υπάρχει νομολογία που έρχεται σε αντίθεση με την απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, αλλά το δικαστήριο αποφαινεται ότι η νομολογία που επικαλείται ο διάδικος δεν αφορά το επίμαχο νομικό ζήτημα και το ίδιο το δικαστήριο παραθέτει στη συνέχεια νομολογία που έρχεται σε αντίθεση με την απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, θα κήρυττε και πάλι απαράδεκτη την αναίρεση, iv) οδηγούσε στο παράλογο και αντιφατικό αποτέλεσμα ότι, σε περίπτωση που ένα δικαστήριο όντως

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

MARIA KARAGEORGOU

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 12 -

διαπίστωνε ότι υπήρχε αντιφατική νομολογία, δεν αίρονταν η νομική αβεβαιότητα εάν ο προσφεύγων δεν επικαλούνταν την εν λόγω νομολογία - ακόμη και αν η εν λόγω νομολογία ήταν σε κάθε περίπτωση γνωστή στο δικαστήριο.

στ) παρεμποδίστηκε η πρόσβαση σε νομίμως συσταθέν δευτεροβάθμιο δικαστήριο, κατά παράβαση των Άρθρων 6 § 1 και 15 της Σύμβασης.

23. Ο προσφεύγων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, «ενόψει των ανωτέρω, η αναίρεση [είχε] ασκηθεί παραδεκτώς ... ».

B. Η υπ' αριθ. 115/2017 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας επί της αναιρέσεως του προσφεύγοντος

24. Στις 16 Ιανουαρίου 2017, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε με την υπ' αριθ. 115/2017 απόφασή του την αναίρεση του προσφεύγοντος.

1. Οι προϋποθέσεις παραδεκτού της αναίρεσης

25. Το δικαστήριο έκρινε κατ' αρχάς ότι για να θεωρηθεί παραδεκτή η αίτηση αναιρέσεως, ο αναιρεσείων θα έπρεπε να έχει τεκμηριώσει με συγκεκριμένα και ακριβή επιχειρήματα, τα οποία θα έπρεπε να περιέχονται στο σχετικό δικόγραφο αναιρέσεως, ότι i) καθένας από τους λόγους αναιρέσεως έθετε συγκεκριμένο νομικό ζήτημα που ήταν κρίσιμο για την επίλυση της διαφοράς που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο της Επικρατείας, και (ii) ως προς το νομικό αυτό ζήτημα είτε δεν υπήρχε νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας είτε οι διαπιστώσεις της επίδικης απόφασης ήταν αντίθετες προς την τότε ισχύουσα νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανώτατου δικαστηρίου ή τελεσίδικη απόφαση διοικητικών δικαστηρίων. Υπό την έννοια αυτή, η «νομολογία» περιελάμβανε τη νομολογία που έχει διατυπωθεί για το ίδιο κρίσιμο νομικό ζήτημα και όχι για ανάλογο ή παρόμοιο νομικό ζήτημα.

26. Το Συμβούλιο της Επικρατείας παρατήρησε ότι ο αναιρεσείων θα πρέπει να παραπέμπει συγκεκριμένα σε απόφαση ανώτατου δικαστηρίου ή διοικητικών δικαστηρίων και να υποστηρίζει (και να τεκμηριώνει τα επιχειρήματά του) ότι η

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

επίδικη απόφαση ήταν αντίθετη προς την εν λόγω απόφαση όσον αφορά το ίδιο νομικό ζήτημα, δηλαδή όσον αφορά την ερμηνεία μιας νομικής διάταξης ή μιας γενικής αρχής του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου. Όσον αφορά την έλλειψη νομολογίας του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου, αυτό δεν θα μπορούσε να αφορά την επάρκεια του σκεπτικού όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, μάλλον, έπρεπε να αφορά αποκλειστικά την ερμηνεία μιας νομικής διάταξης ή μιας γενικής αρχής που θα μπορούσε να εφαρμοστεί γενικά - ανεξάρτητα από το αν η ερμηνεία αυτή είχε διατυπωθεί στο μέρος της αποφάσεως που περιέχει τις σχετικές νομικές διατάξεις (*μειζων πρόταση του δικανικού συλλογισμού*) ή στο μέρος που περιέχει τα αποδεκτά πραγματικά περιστατικά και τον νομικό τους χαρακτηρισμό (*ελάσσων πρόταση του δικανικού συλλογισμού*). Η αναίρεση θα πρέπει τότε να θεωρείται παραδεκτή και να εξετάζεται εφόσον αφορά συγκεκριμένο νομικό ζήτημα επί του οποίου υπάρχει «αντίθεση»- υπό την προϋπόθεση ότι αυτό κρίνεται αναγκαίο για την επίλυση της όλης υπόθεσης.

27. Το Συμβούλιο της Επικρατείας παρατήρησε περαιτέρω ότι οι προϋποθέσεις παραδεκτού αποσκοπούσαν στη μείωση του μεγάλου αριθμού των υποθέσεων ενώπιον του, στις οποίες δεν προέκυπταν σοβαρά [νομικά ζητήματα] ή προέκυπταν επιλυμένα νομικά ζητήματα. Αυτό έγινε προκειμένου να μπορέσει να εκπληρώσει καλύτερα την κύρια αποστολή του ως ανώτατο δικαστήριο: να ενοποιήσει, όταν λειτουργεί ως ακυρωτικό δικαστήριο, την αντίστοιχη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων και να επιταχύνει την απονομή της δικαιοσύνης. Το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο διασφαλιζόταν, καθώς υπήρχε οριστική εκδίκαση μιας υπόθεσης από τα διοικητικά δικαστήρια σε προηγούμενες βαθμίδες, ενώ οι προϋποθέσεις πρόσβασης σε ακυρωτικό δικαστήριο θα μπορούσαν να είναι πιο τυπικές. Ως εκ τούτου, απέρριψε ως αβάσιμους τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος ότι το Άρθρο 53 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989 του στέρησε την πρόσβαση σε δικαστήριο και ότι η ερμηνεία του Άρθρου αυτού ήταν υπερβολικά στενή και αντίθετη προς τα Άρθρα 6 και 15 της Σύμβασης (βλ. σκέψη 22 ανωτέρω). Απέρριψε ως αβάσιμα τα επιχειρήματά του ότι οι

MARIA KARAΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

MARIA KARAGEORGOU

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 14 -

προϋποθέσεις παραδεκτού συνιστούν υπερβολικά τυπολατρική και άσκοπη τυπικότητα.

2. Το παραδεκτό κάθε λόγου αναιρέσεως

(α) Πρώτος λόγος

28. Στη συνέχεια, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε απαράδεκτο τον πρώτο λόγο (βλ. σκέψεις 15 και 19 ανωτέρω), κρίνοντας, πρώτον, ότι η απόφαση 749/2011 του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου δεν αφορούσε το ίδιο νομικό ζήτημα σχετικά με την έναρξη της περιόδου παραγραφής της αξίωσης αποζημίωσης βάσει του Άρθρου 24 § 6 του Συντάγματος. Η απόφαση αφορούσε το ανάλογο ζήτημα της αφετηρίας της παραγραφής σε σχέση με αξίωση αποζημίωσης που βασίζεται στην αδικοπρακτική ευθύνη του κράτους. Δεύτερον, η απόφαση 6432/2014 του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου δεν είχε βασίσει τη διαπίστωση ότι η πενταετία πρέπει να αποτελεί «εύλογο χρόνο» στον Ν. 261/68.

(β) Δεύτερος λόγος

29. Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο (ήτοι ότι, δεδομένου ότι ο νόμος δεν προέβλεπε σαφώς προθεσμία παραγραφής όσον αφορά την αξίωση που βασίζεται στο Άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος, θα έπρεπε να εφαρμοστεί εικοσαετής προθεσμία παραγραφής - βλ. σκέψεις 16 και 20 ανωτέρω), το Συμβούλιο της Επικρατείας τον έκρινε απαράδεκτο, διότι το νομικό ζήτημα δεν είχε προσδιοριστεί κατά τρόπο ανεξάρτητο και ακριβή και δεν είχε αποδειχθεί πώς το νομικό αυτό ζήτημα ήταν καθοριστικό για την επίλυση της επίμαχης διαφοράς.

(γ) Τρίτος λόγος

30. Όσον αφορά τον τρίτο λόγο (ήτοι την προβαλλόμενη έλλειψη προβλεψιμότητας και σαφήνειας του εθνικού δικαίου όσον αφορά την αφετηρία της προθεσμίας παραγραφής της αξίωσης του προσφεύγοντος - βλ. σκέψεις 17-18 και 21 ανωτέρω), το

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 15 -

Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι -ανεξάρτητα από το παραδεκτό ή μη της αναίρεσης λόγω της αντίθεσης της απόφασης δευτεροβάθμιου δικαστηρίου προς τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων- «ο ισχυρισμός αυτός περί αντίθεσης προς τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ (ο οποίος [στην πραγματικότητα] [δεν] αφορούσε το συγκεκριμένο νομικό ζήτημα επί του οποίου [είχε] αποφανθεί η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου)» θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

ΣΧΕΤΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

I. ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

31. Το Άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος έχει ως εξής:

«6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών».

32. Το σχετικό εθνικό δίκαιο και η πρακτική σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και το δικαίωμα διεκδίκησης αποζημίωσης από το κράτος για τους περιορισμούς που επιβάλλονται στο δικαίωμα ιδιοκτησίας για περιβαλλοντικούς λόγους περιγράφονται στη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως στις υποθέσεις *Θανοπούλου κατά Ελλάδας*, αριθ. 65155/09, §§ 31-32, 12 Ιουλίου 2011 και *Θεοδωράκη και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 9368/06, §§ 23, 26-27, 11 Δεκεμβρίου 2008). Ειδικότερα, οι σχετικές διατάξεις του Άρθρου 22 του Ν. 1650/1986 για την προστασία του περιβάλλοντος έχουν ως εξής:

«1. Αν οι επιβαλλόμενοι [...] περιορισμοί και απαγορεύσεις είναι εξαιρετικά επαχθείς, με αποτέλεσμα να παρακωλύεται υπέρμετρα η άσκηση των εξουσιών που απορρέουν από την κυριότητα [...], το Δημόσιο, ύστερα από αίτηση των θιγόμενων, μπορεί, κατά το μέτρο του δυνατού, να αποδεχθεί είτε την ανταλλαγή των ιδιωτικών εκτάσεων με εκτάσεις του Δημοσίου είτε την παραχώρηση κατά χρήση στους

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

θιγομένους δημόσιων εκτάσεων σε παραπλήσιες περιοχές για ανάλογη χρήση ή εκμετάλλευση είτε την καταβολή εφάπαξ ή περιοδικής αποζημίωσης, για το προσδιορισμό της οποίας λαμβάνεται υπόψη η υφιστάμενη χρήση της ιδιωτικής έκτασης [...]

(...)

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, ορίζονται οι προϋποθέσεις, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, η διαδικασία και οι λοιποί όροι για τη χορήγηση των οικονομικών αντισταθμισμάτων ή επιδοτήσεων [...]

33. Οι σχετικές διατάξεις του Ν. 2362/1995 σχετικά με την παραγραφή των αξιώσεων κατά του Δημοσίου έχουν ως εξής:

Άρθρο 90

Παραγραφή απαιτήσεων κατά του Δημοσίου

«1. Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου παραγράφεται μετά πενταετία, εφόσον υπό άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής αυτής. »

Άρθρο 91

Έναρξη παραγραφής απαιτήσεων κατά του Δημοσίου

«Επιφυλασσομένης κάθε άλλης ειδικής διατάξεως του παρόντος [Νόμου], η παραγραφή οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής. [...] »

34. Η σχετική διάταξη του Άρθρου 1 του Ν. 261/1968 (Άρθρο Μόνο του Νόμου αυτού) έχει ως εξής:

«1. Ατομικές διοικητικές πράξεις, εκδοθείσες κατά παράβασιν νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε δια το Δημόσιον συνεπείας, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου.

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 17 -

Επιφυλασσομένων των ειδικώς, άλλως ορίζουσών, διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, χρόνος, ήσων της πενταετίας τουλάχιστον από της εκδόσεως των κατά τα άνω ανακλητέων πράξεων, εν ουδεμιά περιπτώσει δύναται να θεωρηθεί ως μη εύλογος προς ανάκληση [...] »

35. Το Άρθρο 12 § 1 του Ν. 3900/2010 τροποποίησε το Άρθρο 53 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989 με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2011. Οι σχετικές διατάξεις του Άρθρου 53 έχουν ως εξής:

«3. Η αίτηση αναιρέσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο με συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου.

...»

Η αιτιολογική έκθεση του Ν. 3900/2010, ο οποίος θέσπισε σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ανέφερε σχετικά με το Άρθρο 12 § 1 ότι για την επιτάχυνση της διαδικασίας θα πρέπει να μειωθεί δραστικά ο αριθμός των υποθέσεων που εισάγονται. Ένας μεγάλος αριθμός αναιρέσεων δεν έθετε σημαντικά νομικά ζητήματα, αλλά αποτελούσε απλώς μια προσπάθεια του ενδιαφερόμενου να προσφύγει για τρίτη φορά ενώπιον δικαστηρίου, αφού είχε ήδη απορριφθεί η εν λόγω προσφυγή σε δύο κατώτερες βαθμίδες. Οι διοικητικές αρχές επέμεναν επίσης στην εξάντληση όλων των ένδικων μέσων - ακόμη και σε ασήμαντες περιπτώσεις. Η μείωση των καθυστερήσεων θα πρέπει, ωστόσο, να επιτευχθεί σε συμμόρφωση με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Προκειμένου να επιταχυνθούν σημαντικά οι δικαστικές διαδικασίες, αποφασίστηκε να υιοθετηθεί ένα αντικειμενικό κριτήριο και να περιοριστεί το παραδεκτό των λόγων αναιρέσεως. Λόγω του ρόλου του Συμβουλίου της Επικρατείας ως ανώτατου δικαστηρίου (το οποίο πρέπει να διασφαλίζει την ενότητα της νομολογίας), οι αναιρέσεις πρέπει να γίνονται

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 18 -

δεκτές σε υποθέσεις για τις οποίες δεν υπάρχει ακόμη νομολογία ή σε περίπτωση που η επίδικη απόφαση είναι αντίθετη προς την υπάρχουσα νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανώτατου δικαστηρίου ή προς τελεσίδικη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου.

II. ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

36. Για μια λεπτομερή επισκόπηση και ανακεφαλαίωση της σχετικής πρακτικής και της κριτικής που διατυπώθηκε λίγο μετά την έκδοση του Ν. 3900/2010, το Δικαστήριο παραπέμπει στην απόφασή του στην υπόθεση Παπαϊωάννου (βλ. ανωτέρω, §§ 16-25).

37. Το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε στη νομολογία του σχετικά με τις προϋποθέσεις παραδεκτού που ορίζονται στο Άρθρο 53 § 3 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989, ότι ο ίδιος ο αναιρεσείων οφείλει να αποδείξει -με συγκεκριμένους και ακριβείς ισχυρισμούς που πρέπει να συμπεριληφθούν στην αίτηση αναιρέσεως- ότι καθένας από τους λόγους αναιρέσεως εγείρει συγκεκριμένο νομικό ζήτημα. Τα θέματα αυτά αφορούν την ερμηνεία μιας νομικής διάταξης ή μιας γενικής αρχής του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου που είναι κρίσιμη για την επίλυση της διαφοράς. Ως προς τα θέματα αυτά, είτε δεν πρέπει να υπάρχει νομολογία του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου είτε οι σχετικές διαπιστώσεις της επίδικης απόφασης πρέπει να είναι αντίθετες με μη ανατραπείσα νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανώτατου δικαστηρίου ή με τελεσίδικη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. Τέτοια νομολογία είναι εκείνη που έχει διατυπωθεί για το ίδιο κρίσιμο νομικό ζήτημα (η επίλυση του οποίου ήταν αναγκαία για την κρίση επί της διαφοράς) και όχι για ανάλογο ή παρόμοιο ζήτημα (βλ. π.χ. αποφάσεις 4163/2012, 3964/2014, 439/2018 και 488/2018). Αυτό το νομικό ζήτημα επί του οποίου τα δικαστήρια αποφάνθηκαν πρέπει να ήταν ουσιώδες για την επίλυση των σχετικών διαφορών ενώπιον των εν λόγω δικαστηρίων (βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις 2301/2011, 3374/2011 και 439/2018).

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

38. Όταν ο αναιρεσείων επικαλείται έλλειψη νομολογίας όσον αφορά λόγο αναιρέσεως, το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει δεχθεί τον εν λόγω ισχυρισμό ως παραδεκτό, όταν αυτός έχει διατυπωθεί κατά τρόπο ακριβή και έχει προσδιοριστεί το νομικό ζήτημα που τίθεται (βλ. για παράδειγμα, αποφάσεις 266/2016, 96/2016 και 162/2021). Ένας λακωνικός ισχυρισμός ότι δεν υπάρχει γενικά νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, χωρίς συγκεκριμένο προσδιορισμό των νομικών ζητημάτων, θεωρείται αόριστος και, ως εκ τούτου, ανεπαρκής για τη στοιχειοθέτηση του παραδεκτού (βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις 2317/2015 και 2325/2015). Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει επίσης αποφανθεί ότι το επιχείρημα ενός αναιρεσειόντος (προς στήριξη του παραδεκτού της αναιρέσεως) ότι δεν υπάρχει νομολογία σχετική με τους επικαλούμενους λόγους της αντίστοιχης αναιρέσεως, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο, αν το επιχείρημα αυτό προβάλλεται κατά τρόπο αόριστο (δηλαδή με απλή αναφορά στους λόγους αναιρέσεως), χωρίς να προσδιορίζονται αυτοτελώς και επακριβώς τα νομικά ζητήματα που εγείρονται με καθέναν από τους λόγους αναιρέσεως και χωρίς να τεκμηριώνεται η συνάφεια καθενός από τα ζητήματα αυτά με την έκβαση της εν λόγω αναιρετικής διαδικασίας (βλ. π.χ. αποφάσεις 446/2014, 436/2014 και 475/2015).

39. Μετά την έκδοση της απόφασης 115/2017, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι ως «νομολογία άλλου ανώτατου δικαστηρίου» θα πρέπει να θεωρείται η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από την οποία προκύπτει με επαρκώς σαφή τρόπο η ερμηνεία μιας διάταξης της Σύμβασης και των πρωτοκόλλων της. Αυτό συνέβαινε δεδομένου ότι, όσον αφορά την ερμηνεία της Σύμβασης, οι αποφάσεις του Δικαστηρίου έχουν σημασία και βαρύτητα ανάλογη με τη νομολογία των εθνικών ανώτατων δικαστηρίων και ότι η αντίθεση μιας επίδικης απόφασης προς τη νομολογία του ΕΔΔΑ πρέπει να θεωρείται ότι εγείρει σοβαρό νομικό ζήτημα που αφορά τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δικαιολόγησε την εξέταση [του σοβαρού νομικού ζητήματος] από το Συμβούλιο της Επικρατείας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθότητα και η ενοποίηση της

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 20 -

νομολογίας όσον αφορά την εφαρμογή και την ερμηνεία της Σύμβασης από τα διοικητικά δικαστήρια (βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις 167/2017 και 2987/2017). Εξάλλου, στη συνέχεια κρίθηκε (π.χ. στις αποφάσεις 88/2018, 1070/2019, 956/2021) ότι κάθε σχετική υπόθεση-νομολογία την οποία ο αναιρεσείων θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι αντιβαίνει στην απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, θα πρέπει να θεωρείται ότι συνιστά όχι μόνο ρητή ερμηνεία του δικαστηρίου, αλλά και ερμηνεία η οποία μπορεί να συναχθεί εμμέσως πλην σαφώς, και η οποία περιλαμβάνεται είτε στο μέρος της απόφασης που περιέχει τις σχετικές νομικές διατάξεις (*μείζων πρόταση του δικανικού συλλογισμού*) είτε στο μέρος που περιέχει τα αποδεκτά πραγματικά περιστατικά και τη νομική τους ταξινόμηση (*ελάσσων πρόταση του δικανικού συλλογισμού*).

Ο ΝΟΜΟΣ

I. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΟΣ

40. Ο προσφεύγων απεβίωσε στις 8 Ιουνίου 2019 μετά την κατάθεση της παρούσας προσφυγής στο Δικαστήριο. Η κόρη και κληρονόμος του, η κ. Λαμπρινή Τσιώλη, ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι επιθυμεί να συνεχίσει τη διαδικασία. Το Δικαστήριο δέχεται ότι έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει την προσφυγή στη θέση του εκλιπόντος προσφεύγοντος.

II. ΦΕΡΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

41. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε ότι του στερήθηκε δίκαιη δίκη λόγω της απόρριψης από το Συμβούλιο της Επικρατείας των ισχυρισμών του για το παραδεκτό της αναιρέσεως του και ότι η απόρριψη αυτή δεν ήταν δεόντως αιτιολογημένη. Ο προσφεύγων επικαλέστηκε το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο, κατά το μέρος που είναι σχετικό, έχει ως εξής:

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

«1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. [...] »

A. Παραδεκτό

42. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η εν λόγω αιτίαση δεν είναι ούτε προδήλως αβάσιμη ούτε απαράδεκτη για άλλους λόγους που απαριθμούνται στο Άρθρο 35 της Σύμβασης. Συνεπώς, πρέπει να κριθεί παραδεκτή.

B. Βάσιμο

1. Οι ισχυρισμοί των διαδίκων

(α) Ο προσφεύγων

43. Ο προσφεύγων υποστήριξε βάσει του Άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης ότι, μολονότι η αναίρεση του έπρεπε να θεωρηθεί παραδεκτή, τα επιχειρήματά του υπέρ του παραδεκτού της απορρίφθηκαν εσφαλμένα και με ανεπαρκή αιτιολογία. Στερήθηκε δίκαιη δίκη, δεδομένου ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν εξέτασε σωστά τα επιχειρήματά του.

44. Είχε υποστηρίξει παραδεκτώς ότι, όσον αφορά την αξίωσή του κατά του Δημοσίου λόγω της προαναφερθείσας κατάστασης (η οποία τον έβλαπτε συνεχώς), η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου είχε, ως προς ορισμένα νομικά ζητήματα, αντιπαρατεθεί στη νομολογία του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου ή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων - συγκεκριμένα, α) τον υπολογισμό της έναρξης της παραγραφής μετά από «εύλογο χρόνο» πέντε ετών από την έκδοση του εγγράφου αριθ. 10725/1992 (βλ. σκέψη 5 ανωτέρω), β) τη διάρκεια της προθεσμίας παραγραφής και γ) τη σαφήνεια, την ακρίβεια και την προβλεψιμότητα του νόμου όσον αφορά την αφετηρία της προθεσμίας παραγραφής και το τι θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποτελεί τον «εύλογο χρόνο». Αντιθέτως, είχε υποστηρίξει στην έφεσή του ότι, ακόμη και αν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν έκρινε ότι υπήρχε αντίθεση,

δεν υπήρχε σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανώτατου δικαστηρίου.

45. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι τα εν λόγω ουσιαστικά επιχειρήματα ήταν καθοριστικά για την έκβαση της υπόθεσως και ότι αν είχαν γίνει δεκτά, η αναίρεση θα είχε κριθεί παραδεκτή. Ωστόσο, είχαν απορριφθεί χωρίς να εξεταστούν και να απαντηθούν δεόντως. Το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε κρίνει ότι οι αποφάσεις τις οποίες είχε επικαλεστεί δεν αφορούσαν τα ίδια νομικά ζητήματα με αυτά που τέθηκαν στην παρούσα υπόθεση και δεν εξέτασε περαιτέρω τα ουσιαστικά επιχειρήματά του σχετικά με την υποτιθέμενη έλλειψη σχετικής νομολογίας. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, στην αναίρεσή του τεκμηρίωσε με σαφήνεια και ακρίβεια τα νομικά ζητήματα που ήταν κρίσιμα για την εκδίκαση της υπόθεσης και για τα οποία δεν υπήρχε νομολογία.

46. Ο προσφεύγων υποστήριξε περαιτέρω ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ένα δικαστήριο είχε την υποχρέωση να αιτιολογεί την απόφασή του συγκεκριμένα, σαφώς και τεκμηριωμένα και να εξετάζει συγκεκριμένα, σαφώς και δεόντως ουσιαστικά επιχειρήματα που προβάλλονται από τον προσφεύγοντα και έχουν σημαντική σημασία για την εν λόγω υπόθεση. Η υποχρέωση αυτή ήταν ακόμη πιο πιεστική όταν το δικαστήριο ερμήνευε και εφαρμόζε ασαφείς νομικές έννοιες των οποίων το νόημα δεν ήταν σαφές - όπως ο «εύλογος χρόνος», η αφετηρία της προθεσμίας παραγραφής και η διάρκειά της. Ωστόσο, το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν είχε δώσει καμία εξήγηση για τους λόγους για τους οποίους δεν εξέτασε και δεν απάντησε στους προαναφερθέντες ουσιαστικούς ισχυρισμούς, τους οποίους είχε απορρίψει σιωπηρά, αυθαίρετα και χωρίς αιτιολογία. Η διάρκεια του προαναφερθέντος «εύλογου χρόνου» ήταν ασαφής και δεν είχε καθοριστεί εκ των προτέρων- ως εκ τούτου, τα Άρθρα 90 και 90 του Ν. 2362/1995 δεν ήταν σαφή και επαρκώς προβλέψιμα όσον αφορά την αφετηρία και τη διάρκεια της προθεσμίας παραγραφής.

47. Τέλος, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι με την υπ' αριθ. 4283/2013 απόφασή του το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε αποφανθεί με ισχύ δεδικασμένου ότι είχε -σύμφωνα

με το Άρθρο 22 § 1 και 4 του Ν. 1650/1986 και το Άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος-άμεση αξίωση (βάσει του σχετικού νόμου) αποζημίωσης κατά του Δημοσίου για την ουσιαστική στέρηση της δυνατότητας να χρησιμοποιήσει την περιουσία του κατά τον προορισμό της. Ωστόσο, δεν εξέτασε τα ουσιώδη επιχειρήματά του ούτε αποφάνθηκε επί της ουσίας της υπόθεσής του και άφησε τις αξιώσεις του ανεκδίκαστες.

(β) Η Κυβέρνηση

48. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι το Άρθρο 12 § 1 του Ν. 3900/2010, το οποίο είχε τροποποιήσει το Άρθρο 53 § 3 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989 και είχε εισαγάγει τις προϋποθέσεις παραδεκτού, είχε κριθεί αναγκαίο και αναλογικό από τον νομοθέτη για την επιτάχυνση των διαδικασιών ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο είχε επηρεαστεί από σημαντική συσσώρευση και είχε οδηγηθεί σε καθυστερήσεις που δυσχέραιναν τους πολίτες. Αποτελούσε μέρος των μέτρων που αποσκοπούσαν στην ενίσχυση της αποτελεσματικής λειτουργίας της δικαιοσύνης και στην αποτελεσματικότερη δικαστική προστασία. Η Κυβέρνηση επικαλέστηκε την υπόθεση *Παπαϊωάννου κατά Ελλάδας* (αριθ. 18880/15, 2 Ιουνίου 2016) και υποστήριξε ότι το Δικαστήριο είχε ήδη διαπιστώσει στην υπόθεση αυτή ότι οι επίμαχες απαιτήσεις ήταν συμβατές με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο σύμφωνα με το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης.

49. Υποστήριξε περαιτέρω ότι οι διαπιστώσεις της απόφασης 115/2017 σχετικά με το παραδεκτό των τριών προαναφερθέντων λόγων, οι οποίοι αντιφάσκουν μεταξύ τους σε σημαντικές πτυχές, ήταν ορθές. Όσον αφορά τον πρώτο και ίσως και τον δεύτερο λόγο, η απόφαση 749/2011 του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου (την οποία επικαλέστηκε ο προσφεύγων) αφορούσε την ημερομηνία έναρξης της παραγραφής όσον αφορά αξίωση αποζημίωσης κατά του Δημοσίου βάσει του Άρθρου 105 του ΕισΝΑΚ - η οποία δεν ήταν η ίδια με τη νομική βάση (Άρθρο 22 § 1 του Ν. 1650/1986) της αξίωσης του προσφεύγοντος. Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση 749/2011 είχε κρίνει ότι η παραγραφή για όλες τις αξιώσεις κατά του Δημοσίου ήταν πενταετής (και όχι

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 24 -

εικοσαετής) και άρχιζε από το τέλος του έτους εντός του οποίου άρχισε η ισχύς της εν λόγω ζημιογόνου πράξης. Αυτό θα σήμαινε ότι στην περίπτωση του προσφεύγοντος η αξίωσή του θα ήταν παραγραφμένη (μη επιδεχόμενη δικαστική επιδίωξη) από το 1997.

50. Η Κυβέρνηση υποστήριξε περαιτέρω ότι άλλες αποφάσεις που επικαλείται ο προσφεύγων (συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων 832/1983, 3550/1988 και 2566/2002) δεν αφορούσαν το κρίσιμο ζήτημα του χρόνου έναρξης της παραγραφής μιας αξίωσης κατά του Δημοσίου, αλλά το εντελώς διαφορετικό ζήτημα του «εύλογου χρόνου» εντός του οποίου οι αρχές μπορούσαν να ανακαλέσουν διοικητικές αποφάσεις. Εν πάση περιπτώσει, το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε απαντήσει ότι η επίδικη απόφαση δεν είχε βασιστεί στο Άρθρο 1 (Άρθρο μόνο) του Ν. 216/1968 που αφορούσε τον «εύλογο χρόνο» εντός του οποίου οι αρχές μπορούσαν να ανακαλέσουν διοικητικές αποφάσεις.

51. Όσον αφορά τον τρίτο λόγο αναιρέσεως του προσφεύγοντος, οι αποφάσεις του Δικαστηρίου που επικαλείται ο προσφεύγων δεν αφορούσαν το συγκεκριμένο νομικό ζήτημα σχετικά με την έναρξη της παραγραφής της αξιώσεως αποζημιώσεως που απορρέει από τον Νόμο 1650/1986, *Forminster Enterprises Limited κατά Τσεχικής Δημοκρατίας* (αριθ. 38238/04, § 65, 9 Οκτωβρίου 2008), αφορούσαν παραβίαση του Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 λόγω της υπερβολικής διάρκειας της διαδικασίας κατασχέσεως των περιουσιακών στοιχείων της προσφεύγουσας εταιρείας. Οι αποφάσεις στις προαναφερθείσες υποθέσεις *Κοκκίνης και Ρεβελιώτης* αφορούσαν παραβιάσεις της ίδιας διάταξης λόγω της ερμηνείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της εφαρμογής μιας νομικής διάταξης σχετικά με την παραγραφή του δικαιώματος υποβολής αίτησης συνταξιοδότησης (καθιστώντας το ουσιαστικά εξαρτώμενο από τον χρόνο που απαιτείται για την έκδοση απόφασης από τις διοικητικές αρχές και τα δικαστήρια).

52. Η Κυβέρνηση υποστήριξε περαιτέρω ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε αιτιολογήσει πλήρως την απόρριψη του δεύτερου λόγου αναιρέσεως του προσφεύγοντος. Δεδομένου ότι ο προσφεύγων (υποστηρίζοντας το παραδεκτό του

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

λόγου αυτού) αναφέρθηκε στον πρώτο λόγο μόνο αόριστα (δηλώνοντας ότι «όσον αφορά τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως [του προσφεύγοντος], θα πρέπει να ισχύσει αυτό που σημειώθηκε αμέσως ανωτέρω»), δεν ήταν σαφές σε ποια απόφαση ο προσφεύγων υποστήριζε ότι υπήρχε αντίθεση. Το Άρθρο 249 του Αστικού Κώδικα και η εικοσαετής παραγραφή ίσχυαν για τις αστικές αξιώσεις - όχι για τις αξιώσεις δημοσίου δικαίου. Δεν υπήρχε αμφιβολία ή αμφισβήτηση ως προς την ερμηνεία των διατάξεων του Ν. 2362/1995 σχετικά με την παραγραφή των απαιτήσεων κατά του Δημοσίου που ήταν σαφείς - υπό την προϋπόθεση ότι η έναρξη της παραγραφής των απαιτήσεων αυτών συνδεόταν με συγκεκριμένα γεγονότα και ήταν προβλέψιμη.

53. Όσον αφορά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος ότι, σε κάθε περίπτωση, όσον αφορά τα εν λόγω νομικά ζητήματα δεν υπήρχε νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, η Κυβέρνηση επεσήμανε ότι, δεδομένου ότι το δικαστήριο δεν απάντησε στον ισχυρισμό αυτό, προφανώς τον απέρριψε σιωπηρά. Ο ισχυρισμός αυτός δεν είχε διατυπωθεί κατά τρόπο που να θεωρείται παραδεκτός από την πάγια και προσιτή νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. σκέψη 38 ανωτέρω). Δεν είχε διευκρινίσει για ποια νομικά ζητήματα που είναι κρίσιμα για την επίλυση της διαφοράς δεν υπήρχε νομολογία. Οι λόγοι που επικαλέστηκε ο προσφεύγων ήταν επίσης αντιφατικοί, ασαφείς και συγκεχυμένοι. Τα ανώτατα δικαστήρια δεν ήταν υποχρεωμένα να αιτιολογούν λεπτομερώς την άρνησή τους να εξετάσουν μια προσφυγή στο πλαίσιο της διαδικασίας φιλτραρίσματος.

54. Το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε όλα τα επιχειρήματα με πλήρη και εκτενή αιτιολογία και εφάρμοσε με συνέπεια την πάγια και γνωστή νομολογία του- η ερμηνεία του ήταν επομένως ξεκάθαρη και είχε αποσαφηνίσει πλήρως την έννοια της επίμαχης απαίτησης. Ο προσφεύγων δεν είχε αιφνιδιαστεί, καθώς είχε παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από την έναρξη ισχύος του Ν. 3900/2010 την 1η Ιανουαρίου 2011 έως την άσκηση της αναιρέσεως στις 29 Ιουνίου 2015.

55. Εξάλλου, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι οποιαδήποτε νομολογία που επικαλείται ο αναιρεσείων έπρεπε να αφορά την ερμηνεία του ίδιου νομικού ζητήματος με εκείνο

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 26 -

που αφορούσε η επίδικη απόφαση και όχι παρόμοιο ή ανάλογο. Το θέμα αυτό έπρεπε να είναι καθοριστικό για την επίλυση της διαφοράς και όχι να αφορά μια πτυχή της διαφοράς που ήταν δευτερεύουσας σημασίας. Οι προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούνταν στην παρούσα υπόθεση, όπως έκρινε το Συμβούλιο της Επικρατείας, αιτιολογώντας πλήρως την απόφαση. Δεν υπήρξε υπερβολικός φορμαλισμός (υπερβολική τυπολατρία) - αντίθετα, υπήρξε προφανής παράλειψη εκ μέρους του προσφεύγοντος να συμμορφωθεί με τις διαδικαστικές απαιτήσεις. Ο προσφεύγων δεν προέβαλε ούτε ένα βάσιμο επιχείρημα για το παραδεκτό της προσφυγής του.

56. Τέλος, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η απαίτηση του παραδεκτού να προσδιορίζει ο αναιρεσείων τους λόγους του παραδεκτού της αναίρεσης αποσκοπεί στη διευκόλυνση της ταχύτερης διεκπεραίωσης της υπόθεσης από το οικείο δικαστήριο και δεν επιβάλλει υπερβολικό βάρος. Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι υπήρξε παρέμβαση στο δικαίωμα πρόσβασης του προσφεύγοντος σε δικαστήριο, η παρέμβαση αυτή προβλεπόταν από το νόμο και ήταν σαφής και προβλέψιμη, δεδομένου ότι η προσφυγή του είχε απευθυνθεί σε ανώτατο δικαστήριο που ασκούσε ειδικό ρόλο. Επεδίωκε τον θεμιτό σκοπό της διατήρησης του κύρους της δικαστικής εξουσίας με την επιτάχυνση των διαδικασιών για τις οποίες η καθυστέρηση θα οδηγούσε σε αρνησιδικία, αποθαρρύνοντας κάθε προσφυγή σε «επιφανειακά» και ασήμαντα ένδικα μέσα και επιτρέποντας στο Συμβούλιο της Επικρατείας να επικεντρωθεί στην αποστολή του - δηλαδή στην ενοποίηση της νομολογίας και στην εδραίωση της ασφάλειας δικαίου. Τέλος, η αρχή της αναλογικότητας είχε τηρηθεί, καθώς η υπόθεση είχε εξεταστεί επί της ουσίας σε δύο κατώτερες βαθμίδες και ο προσφεύγων απολάμβανε τις εγγυήσεις μιας δίκαιης δίκης σε κάθε στάδιο.

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

(Α) Γενικές αρχές

57. Το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει τις καταγγελίες του προσφεύγοντος υπό το πρίσμα του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο, όπως κατοχυρώνεται από

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 27 -

το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης (βλ. *Kurşun κατά Τουρκίας*, αριθ. 22677/10, § 93, 30 Οκτωβρίου 2018, και *Cañete de Goñi κατά Ισπανίας*, αριθ. 55782/00, § 33, ECHR 2002-VIII). Παραπέμπει εν προκειμένω στην ανακεφαλαίωση της νομολογίας του σχετικά με την πρόσβαση στο δικαστήριο στην υπόθεση *Zubac κατά Κροατίας* ([GC] αριθ. 40160/12, §§ 76-79, 5 Απριλίου 2018).

58. Ειδικότερα, το Άρθρο 6 της Σύμβασης δεν υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να συστήσουν εφετεία ή ακυρωτικά δικαστήρια. Ωστόσο, όπου υπάρχουν τέτοια δικαστήρια, πρέπει να τηρούνται οι εγγυήσεις του Άρθρου 6 - για παράδειγμα, η εγγύηση στους διαδίκους του πραγματικού δικαιώματος πρόσβασης στα δικαστήρια για τον καθορισμό των αστικής φύσεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων τους (ό.π., § 80, με περαιτέρω παραπομπές). Ωστόσο, δεν είναι καθήκον του Δικαστηρίου να εκφράσει άποψη σχετικά με το αν οι πολιτικές επιλογές των συμβαλλομένων μερών που καθορίζουν τους περιορισμούς στην πρόσβαση σε δικαστήριο είναι κατάλληλες ή όχι- το καθήκον του περιορίζεται στο να διαπιστώσει αν οι επιλογές τους στον τομέα αυτό παράγουν συνέπειες που είναι σύμφωνες με τη Σύμβαση.

59. Ομοίως, ο ρόλος του Δικαστηρίου δεν είναι να επιλύει διαφορές σχετικά με την ερμηνεία του εθνικού δικαίου που ρυθμίζει την πρόσβαση αυτή, αλλά να εξακριβώνει κατά πόσον τα αποτελέσματα μιας τέτοιας ερμηνείας είναι συμβατά με τη Σύμβαση (ό.π., § 81, με περαιτέρω παραπομπές). Ο τρόπος με τον οποίο το Άρθρο 6 § 1 εφαρμόζεται στα εφετεία ή στα ακυρωτικά δικαστήρια εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες της σχετικής διαδικασίας και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της διαδικασίας που διεξάγεται στο πλαίσιο της εθνικής έννομης τάξης και ο ρόλος του ακυρωτικού δικαστηρίου σε αυτήν- οι προϋποθέσεις του παραδεκτού μιας αναίρεσης μπορεί να είναι αυστηρότερες από ό,τι για μια απλή έφεση (ό.π., § 82, με περαιτέρω παραπομπές).

60. Στη νομολογία του Δικαστηρίου είναι καλά κατοχυρωμένο ότι ο «υπερβολικός φορμαλισμός» μπορεί να είναι αντίθετος με την απαίτηση εξασφάλισης ενός πρακτικού και αποτελεσματικού δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο σύμφωνα με το Άρθρο 6

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

§ 1 της Σύμβασης. Αυτό συμβαίνει συνήθως σε περιπτώσεις ιδιαίτερα αυστηρής ερμηνείας ενός δικονομικού κανόνα, η οποία εμποδίζει την εξέταση της προσφυγής του προσφεύγοντος επί της ουσίας, με τον συνακόλουθο κίνδυνο να παραβιαστεί το δικαίωμά του στην αποτελεσματική προστασία των δικαστηρίων (ό.π., § 97). Η αξιολόγηση μιας καταγγελίας για υπερβολικό φορμαλισμό στις αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων θα είναι συνήθως το αποτέλεσμα της εξέτασης της υπόθεσης στο σύνολό της, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης (ό.π., § 98). Κατά την αξιολόγηση αυτή, το Δικαστήριο έχει συχνά τονίσει τα ζητήματα της «ασφάλειας δικαίου» και της «ορθής απονομής της δικαιοσύνης» ως δύο κεντρικά στοιχεία για τη διάκριση μεταξύ του υπερβολικού φορμαλισμού και της αποδεκτής εφαρμογής των διαδικαστικών διατυπώσεων. Ειδικότερα, έχει κρίνει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο θίγεται όταν οι κανόνες παύουν να εξυπηρετούν τους σκοπούς της ασφάλειας δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και, αντίθετα, αποτελούν ένα είδος φραγμού που εμποδίζει τον διάδικο να εξεταστεί η υπόθεσή του επί της ουσίας από το αρμόδιο δικαστήριο (βλ. για παράδειγμα, *Zubac*, ό.π., § 98- *Kart κατά. Turkey* [GC], αριθ. 8917/05, § 79, 3 Δεκεμβρίου 2009- *Arrozpide Sarasota και λοιποί κατά Ισπανίας*, αριθ. 65101/16 και 2 ακόμη, § 98, 23 Οκτωβρίου 2018- και *Ευσταθίου και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 36998/02, § 24, 27 Ιουλίου 2006).

61. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του, το Άρθρο 6 απαιτεί από τα εθνικά δικαστήρια να αιτιολογούν επαρκώς τις αποφάσεις τους (βλ. *Ramos Nunes de Carvalho e Sà κατά Πορτογαλίας* [GC], αριθ. 55391/13 και 2 ακόμη, § 185, 6 Νοεμβρίου 2018).

Χωρίς να απαιτείται λεπτομερής απάντηση σε κάθε επιχείρημα, η υποχρέωση αυτή προϋποθέτει ότι ο διάδικος σε δικαστική διαδικασία μπορεί να αναμένει συγκεκριμένη και ρητή απάντηση στους ισχυρισμούς που είναι καθοριστικοί για την έκβαση της εν λόγω διαδικασίας (ό.π., § 185, με περαιτέρω παραπομπή).

62. Ο βαθμός εφαρμογής της υποχρέωσης αιτιολόγησης μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τη φύση της απόφασης. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη, μεταξύ

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 29 -

άλλων, η ποικιλία των ισχυρισμών που μπορεί να υποβάλει ένας διάδικος ενώπιον των δικαστηρίων και οι διαφορές που υπάρχουν στα συμβαλλόμενα κράτη όσον αφορά τις νομοθετικές διατάξεις, τους εθιμικούς κανόνες, τη νομική γνωμοδότηση και την παρουσίαση και τη σύνταξη των αποφάσεων. Για τον λόγο αυτό, το ερώτημα αν ένα δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση αιτιολογίας που απορρέει από το Άρθρο 6 § 1, μπορεί να κριθεί μόνο υπό το πρίσμα των περιστάσεων της υπόθεσης (βλ. *Γκόρου κατά Ελλάδας* (αριθ. 2) [GC], αριθ. 12686/03, § 37, 20 Μαρτίου 2009, με περαιτέρω παραπομπές).

(β) Εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση

63. Η διαφορά στην παρούσα υπόθεση αφορά το δικαίωμα αποζημίωσης όταν έχουν επιβληθεί περιορισμοί στην ιδιοκτησία για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος. Το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αναίρεση του προσφεύγοντος λόγω μη τήρησης των προϋποθέσεων παραδεκτού. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η πρόσβαση του προσφεύγοντος σε δικαστήριο για τον προσδιορισμό των αστικών φύσεως δικαιωμάτων του περιορίστηκε έτσι από την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

(i) Θεμιτός σκοπός

64. Οι προϋποθέσεις παραδεκτού που πρέπει να πληρούνται για την άσκηση αναίρεσης ορίζονται στο Άρθρο 53 § 3 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989, όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 12 § 1 του Ν. 3900/2010. Απαιτούσαν από τον αναιρεσείοντα να επικαλεστεί συγκεκριμένα επιχειρήματα (τα οποία πρέπει να συμπεριληφθούν στην αίτηση αναιρέσεως) σχετικά με i) την έλλειψη νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ii) το γεγονός ότι η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ήταν αντίθετη προς τη σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανώτατου δικαστηρίου ή προς οριστική απόφαση διοικητικού δικαστηρίου (βλ. σκέψεις 13 και 35 ανωτέρω). Η τροποποίηση εισήχθη για να

MARIA KARAΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 30 -

επιταχυνθούν σημαντικά οι δικαστικές διαδικασίες και να μειωθεί ο μεγάλος αριθμός αναιρέσεων που δεν εγείρουν σημαντικά νομικά ζητήματα (όπως εξηγείται στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 3900/2010 - βλ. σκέψη 35 ανωτέρω).

65. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει αναπτύξει νομολογία σχετικά με τις προαναφερθείσες απαιτήσεις (βλ. σκέψεις 25-26 και 37-38 ανωτέρω). Συμπεράνε, για παράδειγμα, από το Άρθρο 53 § 3 ότι ο αναιρεσείων - όταν προβάλλει «κάθε μεμονωμένο λόγο αναιρέσεως» - θα πρέπει να εγείρει ένα «συγκεκριμένο νομικό ζήτημα» για το οποίο είτε δεν θα πρέπει να υπάρχει σχετική νομολογία είτε οι σχετικές διαπιστώσεις της επίδικης αποφάσεως θα πρέπει να είναι αντίθετες προς τη νομολογία που θα πρέπει να είναι «κρίσιμες για την επίλυση της διαφοράς». Απαιτούσε επίσης ότι οι αποφάσεις σχετικά με το ίδιο κρίσιμο νομικό ζήτημα θα πρέπει να θεωρούνται ότι αποτελούν σχετική «νομολογία» - και όχι απλώς αποφάσεις σχετικά με ανάλογο ή παρόμοιο ζήτημα. Απαιτήθηκε περαιτέρω να αναφέρει ο αναιρεσείων συγκεκριμένα την απόφαση, για το ίδιο νομικό ζήτημα, με την οποία η επίδικη απόφαση ήταν αντίθετη.

66. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι προϋποθέσεις παραδεκτού, όπως ερμηνεύονται από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, αποσκοπούσαν στη διασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και στο να επιτρέψουν στο Συμβούλιο της Επικρατείας να ασκήσει αποτελεσματικά τα δικαστικά του καθήκοντα (βλ. επίσης *Παπαϊωάννου*, ό.π., § 41). Το Δικαστήριο κρίνει περαιτέρω ότι επιδίωξαν επίσης τον θεμιτό σκοπό της διατήρησης του ρόλου του Συμβουλίου της Επικρατείας στη διασφάλιση της ενοποίησης της νομολογίας και, επομένως, της τήρησης της αρχής της ασφάλειας δικαίου (βλ. σκέψη 56 ανωτέρω- βλ. επίσης *Trevisanato κατά Ιταλίας*, αριθ. 32610/07, §§ 36-37, 15 Σεπτεμβρίου 2016).

67. Το ερώτημα που πρέπει να εξεταστεί στη συνέχεια είναι κατά πόσον η εφαρμογή αυτών των προϋποθέσεων στην παρούσα υπόθεση, η οποία οδήγησε στην απόρριψη της αναιρέσεως του προσφεύγοντος, ήταν ανάλογη προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς ή κατά πόσον υπονόμευσε την ίδια την ουσία του δικαιώματος πρόσβασης του

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 31 -

προσφεύγοντος σε δικαστήριο, όπως κατοχυρώνεται από το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης.

(ii) Αναλογικότητα του περιορισμού

(α) Απόρριψη του τρίτου λόγου

68. Αν και δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αμφισβητήσει το νομικό σκεπτικό που ακολούθησε το ΣτΕ κατά την ερμηνεία του εθνικού δικαίου, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι, κατά την εφαρμογή των δικονομικών κανόνων, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να αποφεύγουν τον υπερβολικό φορμαλισμό που μπορεί να αντιβαίνει στην απαίτηση εξασφάλισης ενός πρακτικού και αποτελεσματικού δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο σύμφωνα με το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων, κατά την προβολή του τρίτου λόγου αναιρέσεως, έθεσε το ζήτημα ότι το εθνικό δίκαιο, όπως εφαρμόστηκε από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο σε σχέση με την αγωγή του, δεν ήταν επαρκώς προβλέψιμο και ακριβές όσον αφορά την έναρξη της προθεσμίας παραγραφής. Επικαλέστηκε το γεγονός ότι ακολούθησε την παρέλευση «εύλογου χρόνου» - μια αφηρημένη έννοια που δημιουργεί αβεβαιότητα. Υποστήριξε ότι αυτό ήταν αντίθετο προς το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης και ότι οι διαπιστώσεις του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ήταν αντίθετες προς τις αποφάσεις *Forminster Enterprises Limited*, *Ρεβελιώτης* και *Κοκκίνης* (βλ. σκέψεις 17-18 και 21 ανωτέρω). Το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό ως αβάσιμο, κρίνοντας ότι οι επικαλούμενες αποφάσεις «δεν αφορούσαν το συγκεκριμένο νομικό ζήτημα επί του οποίου η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου είχε αποφανθεί» (βλ. σκέψη 30 ανωτέρω).

69. Το Δικαστήριο παρατηρεί περαιτέρω ότι οι προαναφερθείσες υποθέσεις *Κοκκίνης* και *Ρεβελιώτης* αφορούσαν παραβίαση του δικαιώματος ιδιοκτησίας λόγω του τρόπου με τον οποίο τα αρμόδια δικαστήρια είχαν ερμηνεύσει και εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο κατά τον καθορισμό της ημερομηνίας από την οποία οι προσφεύγοντες μπορούσαν να λάβουν αναδρομική καταβολή των συνταξιοδοτικών τους δικαιωμάτων.

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Η σχετική περίοδος θεωρήθηκε ότι άρχισε από τη στιγμή που τα δικαστήρια αποφάσισαν οριστικά επί των υποθέσεων των προσφευγόντων και όχι από το πολύ προγενέστερο χρονικό σημείο κατά το οποίο οι διοικητικές αρχές απέρριψαν παράνομα τις αιτήσεις των προσφευγόντων για την καταβολή των συνταξιοδοτικών τους δικαιωμάτων. Το κριτήριο αυτό, το οποίο εξαρτούσε την πληρωμή από τη δραστηριότητα των διοικητικών δικαστηρίων, φαινόταν τυχαίο και πιθανό να οδηγήσει σε αντιφατικά και ελάχιστα αιτιολογημένα αποτελέσματα. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το κράτος δικαίου - μία από τις θεμελιώδεις αρχές μιας δημοκρατικής κοινωνίας και σύμφυτη με όλα τα Άρθρα της Σύμβασης - απαιτεί η αφετηρία ή η λήξη των προθεσμιών παραγραφής να είναι σαφώς καθορισμένη και να συνδέεται με συγκεκριμένα και αντικειμενικά γεγονότα. Από την άλλη πλευρά, όταν ο καθορισμός της ημερομηνίας από την οποία ο διάδικος μπορεί να ασκήσει τις αξιώσεις του εξαρτάται από «τυχαία, απρόβλεπτα γεγονότα εκτός της σφαίρας επιρροής του», οι επιταγές του κράτους δικαίου είναι δύσκολο να ικανοποιηθούν (βλ. τις προαναφερθείσες περιπτώσεις *Κοκκίνης*, § 34, και *Ρεβελιώτης*, § 32).

70. Δεν είναι καθήκον του Δικαστηρίου να εξετάσει αν ο ισχυρισμός αυτός ήταν βάσιμος. Εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να κρίνουν ζητήματα τέτοιας φύσης. Το Δικαστήριο περιορίζεται να παρατηρήσει ότι δεν είναι αναγκαίο να διεξαχθεί μια τέτοια εξέταση προκειμένου να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι ισχυρισμοί -ιδίως εκείνοι που αφορούν τις αποφάσεις του Δικαστηρίου που επικαλείται ο προσφεύγων- ήταν σε κάθε περίπτωση συναφείς (βλ., *mutatis mutandis*, *Nikolay Genov κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 7202/09, § 29, 13 Ιουλίου 2017, και *Ruiz Torija κατά Ισπανίας*, 9 Δεκεμβρίου 1994, § 30, σειρά Α αριθ. 303-A). Σύμφωνα με το Άρθρο 91 του Ν. 2362/1995, η πενταετής παραγραφή των αξιώσεων κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους κατά το οποίο οι αξιώσεις αυτές γεννήθηκαν και κατέστησαν δικαστικώς επιδιώξιμες (βλ. σκέψη 33 ανωτέρω). Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι η αξίωση του προσφεύγοντος για αποζημίωση γεννήθηκε - ελλείψει ειδικής διάταξης για περιπτώσεις όπως η παρούσα υπόθεση - μετά την

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

MARIA KARAGEORGOU

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

παρέλευση «εύλογου χρόνου» από την επιβολή του προαναφερθέντος περιοριστικού μέτρου (βλ. σκέψεις 11-12 ανωτέρω). Προφανώς, αυτός ο «εύλογος χρόνος» μετά τον οποίο θεωρήθηκε ότι γεννήθηκε η απαίτηση, επηρέασε την έναρξη της προθεσμίας παραγραφής. Η ακριβής διάρκεια αυτού του «εύλογου χρόνου» δεν ορίζεται σε καμία νομική διάταξη, αλλά καθορίστηκε δικαστικά σε πέντε έτη. Θα μπορούσε εύλογα να υπόκειται σε διαφορετικές ερμηνείες. Από την άλλη πλευρά, οι προαναφερθείσες υποθέσεις *Κοκκίνης* και *Ρεβελιώτης* αφορούσαν επί της ουσίας το ίδιο νομικό ζήτημα, καθόσον αφορούσαν την ανάγκη να ορίζεται σαφώς η αφετηρία των προθεσμιών παραγραφής και να συνδέεται με συγκεκριμένα και αντικειμενικά πραγματικά περιστατικά και όχι να εξαρτάται από τυχαία και απρόβλεπτα γεγονότα - έστω και αν το Δικαστήριο είχε αποφανθεί για διαφορετικά είδη απαιτήσεων και καταστάσεων στις υποθέσεις αυτές.

71. Το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε τον τρίτο λόγο του προσφεύγοντος περιοριζόμενο να αναφέρει, χωρίς περαιτέρω εξηγήσεις, ότι οι επικαλούμενες αποφάσεις «δεν αφορούσαν το συγκεκριμένο νομικό ζήτημα επί του οποίου είχε αποφανθεί η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου». Παρά τις ιδιαιτερότητες της διαδικασίας που πρέπει να ακολουθούν οι αναιρεσείοντες ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ως ακυρωτικού δικαστηρίου, προκειμένου να διασφαλίζεται η συνοχή της νομολογίας και η δυνατότητα επιβολής αυστηρότερων προϋποθέσεων για να κηρυχθεί παραδεκτή μια αίτηση αναιρέσεως (βλ. Παπαϊωάννου, ό.π., § 49), η προσφυγή σε όρο που απορρέει από τη νομολογία όσον αφορά τις προϋποθέσεις παραδεκτού της αναίρεσης θα απαιτούσε επαρκή αιτιολογία (βλ., *mutatis mutandis*, *Tourisme d'affaires κατά Γαλλίας*, αριθ. 17814/10, § 30, 16 Φεβρουαρίου 2012). Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν διευκρίνισε πρακτικά γιατί έκρινε ότι οι αποφάσεις του Δικαστηρίου δεν αφορούσαν το ίδιο νομικό ζήτημα με αυτό που αφορά η παρούσα υπόθεση, και αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο ενόψει της απαίτησης ότι τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή και αυστηρότητα τις υποθέσεις που αφορούν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

MARIA KARAGEORGOU

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 34 -

εγγυάται η Σύμβαση ή τα πρωτόκολλά της (βλ. για παράδειγμα, *Faun Jonavonić κατά Σερβίας*, αριθ. 41394/15, § 108, 7 Φεβρουαρίου 2023, και *Wagner και JMWL κατά Λουξεμβούργου*, αριθ. 76240/01, § 96, 28 Ιουνίου 2007). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι ο προσφεύγων υποστήριξε ρητά ότι οι διαπιστώσεις του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ήταν αντίθετες προς τη νομολογία του Δικαστηρίου και παραβίαζαν το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης.

72. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας εφάρμοσε με συνέπεια την πάγια και γνωστή νομολογία του και ότι η έννοια της επίμαχης απαίτησης είχε αποσαφηνιστεί. Ωστόσο, δεν καθόρισε πώς ο προσφεύγων θα έπρεπε να έχει εντοπίσει τη νομολογία σχετικά με το ίδιο νομικό ζήτημα, όταν οι αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων, και κυρίως των διοικητικών δικαστηρίων, δεν δημοσιεύονταν σε κανένα επίσημο περιοδικό ή σε καμία προσβάσιμη βάση δεδομένων στην οποία ο προσφεύγων ή ο δικηγόρος του είχε πρόσβαση. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας, ερμηνεύοντας την επίμαχη απαίτηση χωρίς να λάβει υπόψη τα πρακτικά εμπόδια που αντιμετώπισε ο προσφεύγων κατά την πρόσβαση στην εθνική νομολογία, υιοθέτησε μια τυπολατρική προσέγγιση κατά την εφαρμογή των διαδικαστικών απαιτήσεων και κατά τον τρόπο με τον οποίο απέρριψε τον τρίτο λόγο αναιρέσεως του προσφεύγοντος. Η προσέγγιση αυτή δεν έχει αποδειχθεί ότι είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της ασφάλειας δικαίου ή της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και πρέπει να θεωρηθεί υπερβολικά τυπολατρική (βλ., για παράδειγμα, *Xavier Lucas κατά Γαλλίας*, αριθ. 15567/20, § 57, 9 Ιουνίου 2022).

73. Ακόμη και αν ο φόρτος εργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας ήταν πιθανό να προκαλέσει δυσκολίες στη συνήθη λειτουργία της επεξεργασίας των αναιρέσεων, παραμένει γεγονός ότι οι περιορισμοί στην πρόσβαση στα ακυρωτικά δικαστήρια δεν μπορούν να περιορίσουν, με υπερβολικά φορμαλιστική ερμηνεία, το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο κατά τρόπο ή σε βαθμό που το δικαίωμα αυτό να παραβιάζεται στην ουσία του (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Zubac*, § 98- *Succi και λοιποί κατά Ιταλίας*, αριθ. 55064/11 και 2 άλλα, § 81, 28 Οκτωβρίου 2021- *Vermeersch*

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

κατά Βελγίου, αριθ. 49652/10, § 79, 16 Φεβρουαρίου 2021- *Ευστρατίου και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 53221/14, § 43, 19 Νοεμβρίου 2020- και *Trevisanato*, ό.π., § 38).

74. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, το Δικαστήριο δεν μπορεί παρά να συμπεράνει ότι η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας να απορρίψει τον τρίτο λόγο αναιρέσεως του προσφεύγοντος για νομικά ζητήματα επειδή έκρινε ότι οι αποφάσεις του επικαλούμενου Δικαστηρίου δεν αφορούσαν το συγκεκριμένο νομικό ζήτημα επί του οποίου είχε αποφανθεί η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ισοδυναμούσε με υπερβολικό φορμαλισμό και εμπόδισε την εξέταση της ουσίας των αιτημάτων του προσφεύγοντα από το δικαστήριο αυτό.

(β) Απόρριψη του πρώτου λόγου

75. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 53 § 3 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989, «[μια] αίτηση αναιρέσεως μπορεί να ασκηθεί μόνον όταν ο διάδικος υποστηρίζει με συγκεκριμένα επιχειρήματα, που περιέχονται στους ουσιαστικούς λόγους της αίτησης αναιρέσεως, ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ... » (βλ. σκέψη 35 ανωτέρω). Το Συμβούλιο της Επικρατείας είχε διευκρινίσει στη νομολογία του ότι τα επιχειρήματα αυτά πρέπει να διατυπώνονται με ακρίβεια και ότι ένας λακωνικός ισχυρισμός σχετικά με την παντελή έλλειψη σχετικής νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας χωρίς συγκεκριμένο προσδιορισμό του νομικού ζητήματος στο οποίο αναφερόταν ήταν αόριστος και ανεπαρκής. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι το επιχείρημα ενός αναιρεσείοντος προς υποστήριξη του παραδεκτού της αναίρεσης, ότι δεν υπάρχει νομολογία, γενικά έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτο, δεδομένου ότι ένα τέτοιο επιχείρημα δεν προσδιορίζει αυτοτελώς και επακριβώς το νομικό ζήτημα που τίθεται και τη σημασία του για την έκβαση της υπόθεσης (βλ. σκέψη 38 ανωτέρω).

76. Στην προκειμένη περίπτωση, το Συμβούλιο της Επικρατείας δικαιολόγησε την απόρριψη των ισχυρισμών του προσφεύγοντος ότι η επίδικη απόφαση υπολόγισε εσφαλμένα την παραγραφή και σε αντίθεση με την ισχύουσα νομολογία του

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 36 -

Συμβουλίου της Επικρατείας. Έκρινε ότι η παρατιθέμενη απόφαση 749/2011 αφορούσε το ζήτημα της παραγραφής της αξίωσης αποζημίωσης που βασίζεται στην αδιοπρακτική ευθύνη του Δημοσίου και όχι το επίμαχο νομικό ζήτημα σχετικά με την αφετηρία της παραγραφής της αξίωσης αποζημίωσης βάσει του Άρθρου 24 § 6 του Συντάγματος (βλ. σκέψη 28 ανωτέρω). Επιπλέον, έκρινε ότι η επίδικη απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου δεν εφάρμοσε τις διατάξεις του Ν. 261/1968 σχετικά με τον «εύλογο χρόνο» για την ανάκληση των διοικητικών πράξεων. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν έκρινε συναφείς τις άλλες αποφάσεις που επικαλείται ο προσφεύγων και οι οποίες αφορούσαν το ζήτημα του κατά πόσον μια περίοδος μεγαλύτερη των πέντε ετών μπορεί να θεωρηθεί «εύλογη» όσον αφορά την ανάκληση διοικητικών πράξεων.

77. Ταυτόχρονα, το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν έδωσε καμία απάντηση στον ισχυρισμό του προσφεύγοντος ότι οι κρίσεις της επίδικης απόφασης όσον αφορά την αφετηρία της παραγραφής και τη διάρκεια του «εύλογου χρόνου» ήταν εσφαλμένες και ότι εναλλακτικά δεν υπήρχε νομολογία σχετικά με τα νομικά αυτά ζητήματα. Υπό τις ανωτέρω συνθήκες, το ζήτημα αυτό ήταν καθοριστικό για την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με την αποδοχή ή μη της αναιρέσεως του προσφεύγοντος και την κρίση επί της ουσίας και απαιτούσε ειδική και ρητή απάντηση. Ελλείψει μιας τέτοιας απάντησης, είναι αδύνατο να εξακριβωθεί αν το Συμβούλιο της Επικρατείας απλώς παρέλειψε να ασχοληθεί με τον ισχυρισμό ή αν τον απέρριψε κατά την εξέτασή του και, αν ναι, για ποιους λόγους (βλ. *Hiro Balani κατά Ισπανίας*, 9 Δεκεμβρίου 1994, § 28, Σειρά Α αριθ. 303-B).

78. Το Δικαστήριο σημειώνει ειδικότερα ότι ο προσφεύγων αναφέρθηκε ρητώς, κατά την εξέταση του παραδεκτού του πρώτου λόγου της αναιρέσεως του, στην έλλειψη σχετικής νομολογίας που να στηρίζει τη διαπίστωση ότι η παραγραφή της αξιώσεώς του για αποζημίωση άρχισε μετά από «εύλογο χρόνο» και τη διαπίστωση ότι η διάρκεια του «εύλογου αυτού χρονικού διαστήματος» πρέπει να είναι πέντε έτη (βλ. σκέψη 19 ανωτέρω). Αναφέρθηκε επίσης, κατά την έκθεση του τρίτου λόγου του, στην

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

υποτιθέμενη απουσία επαρκώς προσβάσιμης νομολογίας όσον αφορά τον προσδιορισμό του τι συνιστά «εύλογο χρόνο» («όπως θα αναφερόταν ειδικότερα στο σχετικό τμήμα για το παραδεκτό» - βλ. σκέψη 18 ανωτέρω). Το Δικαστήριο δεν μπορεί παρά να παρατηρήσει ότι ο προσφεύγων προσδιόρισε τα κρίσιμα νομικά ζητήματα που εγείρονται από τα επιχειρήματά του και τη σημασία τους για τη διαφορά του, δηλαδή την αφετηρία της παραγραφής της αξίωσης αποζημίωσης σύμφωνα με το Άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος και τη διάρκεια του «εύλογου χρόνου». Εύλογα θα μπορούσε κανείς να περιμένει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας θα τα αντιμετώπιζε. Επιπλέον, το Δικαστήριο δεν δέχεται το επιχείρημα της Κυβέρνησης ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος ως προς το συγκεκριμένο θέμα ήταν τόσο ασαφείς και συγκεχυμένοι που ήταν περιττό για το δικαστήριο να αναφερθεί σε αυτούς, καθώς μπορεί εύλογα να υποτεθεί ότι τα επιχειρήματα σχετικά με την έλλειψη νομολογίας διατυπώθηκαν με αρκετά σαφή και ακριβή τρόπο (βλ. σκέψη 53 ανωτέρω).

79. Ο προσφεύγων όφειλε να προσκομίσει νομολογία με την οποία ήταν αντίθετες οι κρίσεις της απόφασης του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ή να προβάλλει την απουσία νομολογίας. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει εν προκειμένω ότι οι αποφάσεις που εξέδωσε η διοικητική δικαιοσύνη δεν δημοσιεύθηκαν σε κανένα επίσημο περιοδικό ή σε καμία προσβάσιμη βάση δεδομένων που να περιέχει το σύνολο της νομολογίας στην οποία ο προσφεύγων ή ο δικηγόρος του είχε πρόσβαση. Αυτό θα δυσχέραινε σημαντικά την ικανότητά του να βρει σχετική νομολογία, ακόμη και αν ο προσφεύγων εκπροσωπούνταν από δικηγόρο. Το να θεωρηθεί ότι ο ισχυρισμός αυτός δεν διατυπώθηκε με παραδεκτό τρόπο και να αναμένεται από τον προσφεύγοντα να έχει τεκμηριώσει περαιτέρω το επιχείρημά του ότι δεν υπάρχει σχετική νομολογία δεν είναι μόνο παράλογο, αλλά αποτελεί και δυσανάλογη επιβάρυνση για τον ίδιο.

80. Το Δικαστήριο σημειώνει περαιτέρω το επιχείρημα της Κυβέρνησης ότι σκοπός της διάταξης περί παραδεκτού ήταν να επιτρέψει την απόρριψη αναιρέσεων επί νομικών ζητημάτων που είχαν ήδη επιλυθεί. Ωστόσο, το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν υποστήριξε στην επίδικη απόφαση ότι το νομικό ζήτημα είχε ήδη επιλυθεί,

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw

Verification code/ QR code:

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 38 -

παραπέμποντας σε προηγούμενη νομολογία που θα είχε επίσης καταρρίψει τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος, σχετικά με την έλλειψη σχετικής νομολογίας.

81. Είναι σημαντικό να αιτιολογείται από το εθνικό δικαστήριο η εφαρμογή του εθνικού δικαίου, διότι έτσι μπορεί να ελεγχθεί ότι έχει επιτευχθεί «δίκαιη ισορροπία» μεταξύ της εύλογης μέριμνας για την τήρηση των διαδικαστικών προϋποθέσεων για την άσκηση αναιρέσεως, αφενός, και του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο, αφετέρου (βλ. *Ghrenassia κατά Λουξεμβούργου*, αριθ. 27160/19, §§ 34-37, 7 Δεκεμβρίου 2021). Δεδομένων των περιστάσεων της υποθέσεως, και λαμβανομένης υπόψη της απορρίψεως από το Συμβούλιο της Επικρατείας των επιχειρημάτων του προσφεύγοντος (κατά την υποβολή του πρώτου λόγου της αναιρέσεώς του) σχετικά με την υποτιθέμενη έλλειψη σχετικής νομολογίας, δεν αποδείχθηκε ότι τηρήθηκε δίκαιη ισορροπία μεταξύ, αφενός, της θεμιτής ανησυχίας του Συμβουλίου της Επικρατείας να διασφαλίσει την τήρηση των διαδικαστικών προϋποθέσεων που διέπουν την άσκηση αναιρέσεως και, αφετέρου, του δικαιώματος προσβάσεως σε δικαστήριο.

(γ) Απόρριψη του δεύτερου λόγου

82. Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι ο νόμος δεν προβλέπει σαφή και προκαθορισμένη προθεσμία παραγραφής βάσει αντικειμενικών κριτηρίων. Ως εκ τούτου, υποστήριξε ότι όσον αφορά τη συγκεκριμένη αξίωσή του θα έπρεπε να ισχύει εικοσαετής παραγραφή. Εξάλλου, προς στήριξη του ισχυρισμού του ότι ο δεύτερος λόγος της αναίρεσής του ήταν παραδεκτός, ο προσφεύγων υποστήριξε ότι: «Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, θα πρέπει να ισχύουν όσα αναφέρθηκαν αμέσως παραπάνω» (βλ. σκέψεις 16-20 ανωτέρω). Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε τον λόγο αυτό απαράδεκτο, διότι δεν προσδιόριζε το νομικό ζήτημα κατά τρόπο ανεξάρτητο και ακριβή και τον τρόπο με τον οποίο το νομικό αυτό ζήτημα ήταν καθοριστικό για την επίλυση της επίμαχης διαφοράς.

83. Το Δικαστήριο παραπέμπει στην προβλεπόμενη από τον νόμο απαίτηση να προβάλλει ο αναιρεσείων συγκεκριμένα επιχειρήματα για να υποστηρίξει τον

MARIA ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

MARIA KARAGEORGOU

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

ισχυρισμό ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι η επίδικη απόφαση είναι αντίθετη προς τη σχετική νομολογία. Ο προσφεύγων δεν το έπραξε, αλλά αρκέστηκε να αναφερθεί αόριστα στις προηγούμενες προτάσεις του, χωρίς να αναφέρει σε ποια επιχειρήματα και ποια νομολογία αναφερόταν. Λαμβάνοντας υπόψη την προαναφερθείσα απαίτηση και την απάντηση του Συμβουλίου της Επικρατείας όσον αφορά τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως του προσφεύγοντος, η απόρριψη του λόγου αυτού δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά υπερβολικά τυπολατρική απόφαση που εμπόδισε την εξέταση της αναιρέσεως του προσφεύγοντος (βλ. Succì κ.λπ., ό.π., §§ 102-05).

(iii) Συμπέρασμα

84. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι i) η πολύ περιοριστική ερμηνεία που έδωσε το δικαστήριο της ανώτερης βαθμίδας στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως σχετικά με την πλήρωση της προϋποθέσεως ότι η επικαλούμενη νομολογία πρέπει να είναι εκείνη που έχει διατυπωθεί για το ίδιο νομικό ζήτημα, (ii) η απουσία οποιασδήποτε απάντησης από το Συμβούλιο της Επικρατείας όσον αφορά τον πρώτο λόγο αναιρέσεως του προσφεύγοντος και τις κρίσιμες παρατηρήσεις του προσφεύγοντος σχετικά με την έλλειψη σχετικής νομολογίας, και iii) η έλλειψη προσβάσιμης εμπειριστατωμένης βάσης δεδομένων νομολογίας, απέκλεισαν την εξέταση της ουσίας της υποθέσεως. Αυτό έθιγε την ίδια την ουσία του δικαιώματος πρόσβασης του προσφεύγοντος σε δικαστήριο με σκοπό τον καθορισμό των αστικής φύσεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του (βλ. για παράδειγμα, *Ghrenassia*, ό.π., § 37- *Λούλη-Γεωργοπούλου κατά Ελλάδας*, αριθ. 22756/09, §§ 47-48, 16 Μαρτίου 2017- και *Dumitru Gheorghe κατά Ρουμανίας*, αριθ. 33883/06, § 34, 12 Απριλίου 2016).

85. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η Κυβέρνηση επικαλέστηκε την απόφαση Παπαϊωάννου (που αναφέρεται ανωτέρω) υποστηρίζοντας ότι οι προϋποθέσεις παραδεκτού είχαν κριθεί συμβατές με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο (βλ. σκέψη 48 ανωτέρω). Σημειώνει ότι η παρούσα υπόθεση διαφέρει από εκείνη την

υπόθεση στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης. Στην υπόθεση αυτή ο ανααιρεσείων είχε υποστηρίξει στην αναίρεσή του ότι η προϋπόθεση του παραδεκτού σχετικά με την αντίθεση της επίδικης απόφασης προς την ισχύουσα νομολογία ήταν αντισυνταγματική, διότι ανύψωνε τη νομολογία σε πηγή δικαίου και, ως εκ τούτου, ήταν άκυρη. Όσον αφορά την απαίτηση σχετικά με την υποτιθέμενη έλλειψη νομολογίας, είχε υποστηρίξει ότι δεν υπήρχε νομολογία σχετικά με το υπό εξέταση ζήτημα. Το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την προσφυγή του λόγω μη συνδρομής των προϋποθέσεων του παραδεκτού, κρίνοντας ότι το ζήτημα της συμβατότητας των επίμαχων διατάξεων με το Σύνταγμα είχε ήδη επιβεβαιωθεί από άφθονη νομολογία.

Όσον αφορά το επιχείρημα περί ελλείψεως νομολογίας, το Συμβούλιο της Επικρατείας εξέθεσε την αιτιολογία του και ανέφερε ρητά στην απόφασή του ότι το επιχείρημα αυτό διατυπώθηκε κατά τρόπο καταφατικό και συνοπτικό και ότι δεν προσδιόρισε το νομικό ζήτημα ως προς το οποίο υπήρχε έλλειψη νομολογίας.

86. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

III. ΦΕΡΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

87. Ο προσφεύγων παραπονέθηκε ότι ο τρόπος με τον οποίο τα εθνικά δικαστήρια εφάρμοσαν τις διατάξεις σχετικά με την έναρξη της προθεσμίας παραγραφής όσον αφορά το είδος της αξίωσης που προβλέπεται στο Άρθρο 24 § 6 του Συντάγματος και στο Άρθρο 22 § §§ 1 και 4 του Ν. 1650/1986, και έκριναν ότι η προθεσμία αυτή άρχισε μετά την παρέλευση «εύλογου χρόνου» πέντε ετών, έθιξε την ουσία του δικαιώματός του στην ειρηνική απόλαυση της περιουσίας του. Ισχυρίστηκε παραβίαση του Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου 1, το οποίο προβλέπει τα εξής:

«Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί την περιουσία του παρά μόνο για λόγους

Κωδικός επαλήθευσης: z5hFvnu_HX2VYfdACOyaVw
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Verification code/ QR code:
CERTIFIED OFFICIAL TRANSLATION

- 41 -

δημόσιας ωφέλειας και υπό τους όρους που προβλέπουν ο νόμος και οι γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θέτουν σε ισχύ νόμους που κρίνουν αναγκαίους για τη ρύθμιση της χρήσης αγαθών σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον ή για την εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

88. Η Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι αυτή η υποτιθέμενη παραβίαση προέκυψε από τα ίδια γεγονότα με εκείνα της καταγγελίας του προσφεύγοντος βάσει του Άρθρου 6 § 1. Υποστήριξαν ότι η αγωγή του είχε κριθεί από τα δικαστήρια ως παραγραμμένη και ότι θα είχε απορριφθεί περαιτέρω επί της ουσίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Υποστήριξε επίσης ότι ο ισχυρισμός του δεν είχε επαρκή βάση στο εθνικό δίκαιο και ότι ο προσφεύγων δεν διέθετε μία «νόμιμη προσδοκία» στην απόκτηση δικαιώματος ιδιοκτησίας. Δεδομένου ότι η αξίωση αποζημίωσης του προσφεύγοντος δεν μπορεί να θεωρηθεί «περιουσιακό δικαίωμα», η αιτίαση θα πρέπει να απορριφθεί ως ασυμβίβαστη *ratione materiae* με τις διατάξεις της Σύμβασης.

89. Ο προσφεύγων αμφισβήτησε τα επιχειρήματα αυτά.

90. Λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, τις παρατηρήσεις των διαδίκων και τις διαπιστώσεις του βάσει του Άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλ. σκέψεις 63-86 ανωτέρω), το Δικαστήριο θεωρεί ότι έχει εξετάσει το κύριο νομικό ζήτημα που τίθεται με την παρούσα προσφυγή και ότι δεν είναι αναγκαίο να εξετάσει το παραδεκτό και την ουσία της αιτιάσής που υποβάλλεται βάσει του Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 (βλ. για παράδειγμα, Κέντρο Νομικών Πόρων εξ ονόματος του *Valentin Câmporeanu κατά Ρουμανίας* [GC], αριθ. 47848/08, § 156, ΕΔΔΑ 2014, και *Kamil Uzun κατά Τουρκίας*, αριθ. 37410/97, § 64, 10 Μαΐου 2007).

IV. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

91. Το Άρθρο 41 της Σύμβασης προβλέπει:

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

«Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάζονται τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση, έχει το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, ακόμη και εάν η παραβίαση διαπράχθηκε από πρόσωπα που ενεργούν κατά την άσκηση των δημοσίων καθηκόντων τους.».

A. Ζημία

92. Ο προσφεύγων ζήτησε αποζημίωση ύψους 120.000 ευρώ (EUR) για την υλική ζημία που υπέστη λόγω της μείωσης της αξίας της ιδιοκτησίας του και της χρήσης της ως ιχθυοτροφείο, καθώς και 80.000 ευρώ για την απώλεια εισοδήματος. Ζήτησε επίσης 20.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

93. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της καταγγελλόμενης παραβίασης όσον αφορά το δικαίωμα πρόσβασης του προσφεύγοντος σε δικαστήριο και της υποτιθέμενης υλικής ζημίας που υπέστη. Όσον αφορά την ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι το ποσό που ζητήθηκε ήταν υπερβολικό και αδικαιολόγητο. Υποστήριξαν επίσης ότι η διαπίστωση παραβίασης της Σύμβασης θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

94. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποθέσει ποια θα ήταν η έκβαση της διαδικασίας επί της αναιρέσεως του προσφεύγοντος, εάν είχε εξεταστεί επί της ουσίας. Ως εκ τούτου, απορρίπτει τον ισχυρισμό περί υλικής ζημίας. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο προσφεύγων πρέπει να υπέστη ηθική βλάβη λόγω της παραβίασης του Άρθρου 6 § 1, το Δικαστήριο, στηρίζοντας την εκτίμησή του σε δίκαιη βάση, όπως απαιτείται από το Άρθρο 41, επιδικάζει στον προσφεύγοντα 6.000 ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον κάθε φόρου που μπορεί να επιβληθεί.

B. Έξοδα και δαπάνες

95. Ο προσφεύγων δεν υπέβαλε αίτημα σε σχέση με την καταβολή εξόδων και δαπανών. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο δεν καλείται να προβεί σε απόδοση ποσού ως προς το κεφάλαιο αυτό.

MARIA KARAΓEΩPΓOY

ΝΟΜΙΚΟΣ / ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ ΥΠ.ΕΞ.

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ΠΜ 045 (<https://metafraseis.services.gov.gr/search/>)

T. +30 2106548432, Mob. +30 6944656740/+30 6947424658

MARIA KARAGEORGOU

JURIST/ MFA CERTIFIED TRANSLATOR

Register of MFA Certified Translators, R/N 045

E-mail: mkarage@otenet.gr

Επαλήθευση της πιστοποίησης της μετάφρασης με σάρωση του QR code ή εισαγωγή του κωδικού στο/verify the certification of the translation by scanning the QR code or entering the code on <https://dilosi.services.gov.gr/show/q/validate>

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Αποφαίνεται* ότι η κόρη του προσφεύγοντος έχει το δικαίωμα να ασκήσει την προσφυγή στη θέση του,
2. *Κρίνει* παραδεκτή την αιτίαση σχετικά με το Άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης,
4. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπάρχει ανάγκη να εξεταστεί το παραδεκτό και το βάσιμο της αιτίας βάσει του Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης,
5. *Αποφαίνεται*
 - (α) ότι το εναγόμενο κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση καθίσταται τελεσίδικη σύμφωνα με το Άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 6.000 ευρώ (έξι χιλιάδες ευρώ), πλέον κάθε φόρου που μπορεί να επιβληθεί, για ηθική βλάβη,
 - (β) ότι, από τη λήξη των προαναφερθέντων τριών μηνών και μέχρι την καταβολή, θα πρέπει να καταβληθεί απλό επιτόκιο επί των ανωτέρω ποσών με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά την περίοδο υπερημερίας προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες,
6. *Απορρίπτει* την αξίωση του προσφεύγοντος για δίκαιη ικανοποίηση κατά τα λοιπά.
Συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 19 Νοεμβρίου 2024, σύμφωνα με το Άρθρο 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

[Τίθεται υπογραφή]

Milan Blasko

Γραμματέας

[Τίθεται υπογραφή]

Pere Pastor Vilanova

Πρόεδρος

Πιστή και ακριβής μετάφραση από τα Αγγλικά του συνημμένου εγγράφου.

Καραγεώργου Μαρία, Πιστοποιημένη Μεταφράστρια Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών
ΥΑ Π23ΜΕΤ - 34908/2021, ΦΕΚ 3149/Β/19-07-2021

Αθήνα, 21/01/2025